

**НАЦРТ ИЗВЕШТАЈ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА ВРЗ
ЖИВОТНАТА СРЕДИНА**

**Урбанистички план вон населено место за
спортско рекреативен центар “Пониква”,
Општина Кочани**

Јануари 2015

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

НАЗИВ НА
ГРАДБА/ОБЈЕКТ: УПВНМ СПОРТСКО РЕКРЕАТИВЕН ЦЕНТАР ПОНИКВА,
ОПШТИНА КОЧАНИ

НАЗИВ НА ПРОЕКТ: СТРАТЕГИСКА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ЗА
УПВНМ СРЦ ПОНИКВА, ОПШТИНА КОЧАНИ

ИНЖЕНЕРСКА
ОБЛАСТ /
КАТЕГОРИЈА: ЗАШТИТА НА ЖИВОТНА СРЕДИНА (СОЖС)

ВИД НА ПРОЕКТ: НАЦРТ ИЗВЕШТАЈ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНА НА
ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

ИНВЕСТИТОР: Општина Кочани,
ул. Раде Кратовче бр.1,
2300 Кочани, Р. Македонија

ПРОЕКТАНТ: *м-р Игор Ристовски, дипл.инж.по заштита на животна
средина, Овластување бр. 07-23/19.*
Д.Г.П.У. „ГЕИНГ Кребс унд Кифер Интернешнл и др. ДОО“
ул. „Борис Трајковски“ бр.111, Скопје

РЕВИДЕНТ:

ТЕХНИЧКИ БРОЈ НА
ПРОЕКТ: СОЖС_001_01/15

МЕСТО И ДАТА: Скопје, Јануари 2015

Директор на Сектор Проектирање,

Управител,

Сања Стошевска, *дипл.град.инж.*

м-р Драган Димитриевски

Ознака „СОЖС“

ISO 9001:2008 No.04455/0
ISO 14001:2004 No.01103/0
BS OHSAS 18001:2007 No.00681/0

ISO 17025
ACCREDITED LABORATORY

СОДРЖИНА

А. Општ дел

- Регистрација на фирма
- Решение за одговорен проектант и соработници
- Потврда за извршена внатрешна контрола
- Учесници во проектот

Б. Проектен дел

В. Графички прилози

А. Општ дел

Ознака „СОЖС“

ISO 17025
ACCREDITED LABORATORY

Број: 0809-50/150120140000345

Датум и време: 3.1.2014 г. 13:33:25

ПОТВРДА
за регистрирана дејност

ТЕКОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА СУБЈЕКТОТ	
ЕМБС:	4861787
Назив:	Друштво за градежништво, промет и услуги ГЕИНГ Кребс унд Кифер Интернешнл и др.ДОО Скопје
Седиште:	БОРИС ТРАЈКОВСКИ бр.111 СКОПЈЕ - КИСЕЛА ВОДА, КИСЕЛА ВОДА

ПОДАТОЦИ ЗА РЕГИСТРИРАНА ДЕЈНОСТ	
Предмет на работење:	Регистрирана е општа клаузула за бизнис
Приоритетна дејност/ главна приходна шифра:	71.12 - Инженерство и со него поврзано техничко советување
Други дејности во внатрешниот промет:	Нема
Евидентирани дејности во надворешниот промет:	Има
Одобренија, дозволи, лиценци, согласности:	Нема

Изготвил:

Овластено лице:

Број: 0809-50/150120140000345

Страна 1 од 1

Ознака „СОЖС“

ISO 17025
ACCREDITED LABORATORY

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

Со цел навремено да се согледаат можните негативни влијанија врз животната средина и здравјето на луѓето, како и социо - економските аспекти од реализација на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**, согласно **Член 65**, став 2 од Законот за животна средина („Сл. Весник на РМ” бр. 53/05, 81/05, 24/07,159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 183/13 и 42/14), се наложи потребата за спроведување на Стратегиска оцена на животната средина.

Во подготовката на Извештајот за Стратегиска оцена на влијание врз животната средина учествуваа (тимот на ГЕИНГ Кребс унд Киефер Интернационал, Скопје):

- **м-р Игор Ристовски**, дипл.инж. по заштита на животна средина
- **м-р Олгица Мицевска**, дипл.инж по биологија
- **Ирена Стефановска**, дипл.инж. по заштита на животна средина
- **Трајче Митев**, дипл.проф. по биологија
- **д-р Александар Павлов**, дипл.инж. по заштита на животна средина

Горенаведениот Извештај за стратегиска оцена на животната средина согласно **Член 66** став (5) од Законот за животна средина е потпишан од лицето **м-р Игор Ристовски, дипл.инж. по заштита на животна средина** кое е вклучено во листата на експерти за стратегиска оцена на влијанието врз животната средина која ја води Министерството за животна средина и просторно планирање. Како доказ за истото во прилог на Извештајот е дадена копија на Потврдата со број 07-23/19 од 13.01.2011 година дадена од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање.

ПОТВРДА

за извршена внатрешна контрола – контрола на квалитет

Д.Г.П.У. “ГЕИНГ Кребс унд Кифер Интернешнл и др.” Д.О.О. – Скопје,
потврдува дека е извршена внатрешна контрола – контрола на квалитет на:

ИЗВЕШТАЈ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Урбанистички план вон населено место за спортско
рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани

и дека истиот е изработен според стандардите и нормативите за ваков
вид работи

Внатрешна контрола – контрола на квалитетот извршил:

- **Ирена Стефановска, дипл.инж. по заштита на животна средина**

Управител,

м-р Драган Димитриевски

Ознака „СОЖС“

ISO 17025
ACCREDITED LABORATORY

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

П О Т В Р Д А

за положен стручен испит за стекнување на статус експерт за
стрателгиска оцена на животната средина

РИСТОВСКИ Стево ИГОР

дипломиран инженер по заштита на животната средина од Скопје, роден на 25.03.1977 година, во Скопје, Република Македонија, на ден 28.12.2010 година го положи **стручниот испит за стекнување на професионално знаење за стрателгиска оцена на животната средина**, пред Комисијата за полагање на стручен испит за стрателгиска оцена на животна средина, при Министерството за животна средина и просторно планирање, и се стекна со **статус на експерт за стрателгиска оцена на животната средина** и ги исполнува условите утврдени во член 68 од Законот за животна средина, со тоа се стекнува со право да биде вклучен во Листата на експерти за стрателгиска оцена на животната средина што ја води Министерството за животна средина и просторно планирање на Република Македонија.

Оваа потврда се издава врз основа на член 68 од Законот за животна средина („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10 и 124/10) и е со важност од пет години, почнувајќи од денот на издавањето на истата. За продолжување на потврдата за дополнителни пет години, треба да се поднесе барање за продолжување на потврдата до Министерството за животна средина и просторно планирање

Министерство за животна средина
и просторно планирање

Министер,
Dr. Nexhat Jakuqi

Комисија за полагање на стручен испит за
стрателгиска оцена на животната средина

Претседател,
М-р Јадранка Иванова

М.П.

Број 07-23/19
13.01.2011, година

Б. Проектен дел

Ознака „СОЖС“

ISO 17025
ACCREDITED LABORATORY

В. Графички прилози

Ознака „СОЖС“

ISO 17025
ACCREDITED LABORATORY

Содржина

1. ВОВЕД	4
2. ОСНОВНИ НАЧЕЛА НА СОЖС, СОДРЖИНА НА ИЗВЕШТАЈОТ	5
2.1 ЦЕЛИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНА СРЕДИНА	11
3. ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ПЛАНСКИОТ ОПФАТ	12
3.1 ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	12
3.2 ПЛАНСКИ ОПФАТ	13
3.3 НАМЕНА НА УПОТРЕБА НА ЗЕМЈИШТЕ, ГРАДЕЖЕН ФОНД И ИНФРАСТРУКТУРА	14
3.4 ИЗВОДИ ОД ПРОСТОРОН ПЛАН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	19
4. КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРОСТОРОТ И СЕГАШНА СОСТОЈБА СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	21
4.1 ГЕОГРАФСКА ПОЛОЖБА	21
4.2 РЕЛЈЕФНИ КАРАКТЕРИСТИКИ	22
4.3 ГЕОЛОШКИ И ПЕДОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ	23
4.4 СЕИЗМИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ	24
4.5 КЛИМАТСКИ И МИКРОКЛИМАТСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ	25
4.6 НАСЕЛЕНИЕ	27
4.7 КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	28
5. ОПИС НА СЕГАШНАТА СОСТОЈБА СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ВО ПЛАНСКИОТ ОПФАТ	29
5.1 КВАЛИТЕТ НА АМБИЕНТЕН ВОЗДУХ	29
5.2 ВОДНИ РЕСУРСИ	29
5.3 УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД	30
5.4 КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРЕДЕЛ	32
5.5 ПРИРОДНИ БОГАТСТВА И БИОДИВЕРЗИТЕТ	33
5.6 БУЧАВА	34
6. ГЛАВНИ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	35
7. СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	36
8.1 КОМПАТИБИЛНОСТ НА ЦЕЛИТЕ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	37
8.2 ПОВРЗАНОСТ СО ДРУГИ СТРАТЕШКИ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ	39
9. ВЕРОЈАТНИ ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	47
9.1 ВЛИЈАНИЕ ВРЗ НАСЕЛЕНИЕТО И ЗДРАВЈЕТО НА ЛУЃЕТО	47
9.2 ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА ВОЗДУХОТ	48
9.3 ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ	49

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

9.4	ВЛИЈАНИЕ НА БУЧАВАТА	52
9.5	ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КВАЛИТЕТ НА ВОДИ	52
9.6	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ПОЧВИ	53
9.7	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ПРЕДЕЛОТ	53
9.8	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КУЛТУРНО ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО	53
9.9	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ БИОДИВЕРЗИТЕТОТ И ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО	54
9.10	ВЛИЈАНИЈА ОД УПРАВУВАЊЕТО СО ОТПАДОТ	54
9.11	ВЛИЈАНИЈА ОД НЕСРЕЌИ И ХАВАРИИ	55
9.12	ПРЕКУГРАНИЧНИ ВЛИЈАНИЈА	56
10.	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА, НАМАЛУВАЊЕ И УБЛАЖУВАЊЕ НА НЕГАТИВНИ ВЛИЈАНИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	59
10.1	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО	60
10.2	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА ЧОВЕЧКОТО ЗДРАВЈЕ	60
10.3	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОЗДУХОТ	61
10.4	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ	62
10.5	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА ОД БУЧАВА	62
10.6	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОДИТЕ	63
10.7	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА ПОЧВИ	66
10.8	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА ПРЕДЕЛОТ	66
10.9	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНО-ИСТОРИСКОТО НАСЛЕДСТВО	67
10.10	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА БИОДИВЕРЗИТЕТОТ	68
10.11	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА ОД УПРАВУВАЊЕТО СО ОТПАД	68
10.12	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА ОД ЕВЕНТУАЛНИ НЕСРЕЌИ И ХАВАРИИ	70
10.13	МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА ОД ПРЕКУГРАНИЧНИ ВЛИЈАНИЈА	73
11.	АЛТЕРНАТИВИ.....	82
12.	ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ.....	85
13.	НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ.....	88
14.	ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ.....	93
15.	ПРИЛОЗИ.....	95
16.	ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА.....	100
17.	КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА.....	102

1. ВОВЕД

Согласно годишната Програма за изработка на Урбанистички планови и Државна и Локална урбанистичко планска документација во Република Македонија во 2014 година.

Согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Сл.Весник на РМ" бр. 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13, 163/13 и 42/14) и Правилникот за поблиската содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови ("Сл.Весник на РМ" бр.78/06 и 37/14) и согласно Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање ("Сл.Весник на РМ" бр. 63/12, 126/12, 19/13, 95/13, 167/13 и 37/14), потребно е на локацијата да се изработи плански опфат за Државна урбанистичко планска документација (ДУПД) за **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар "Пониква", Општина Кочани.**

Периодот за донесување на планскиот документ е 2014-2024год, т.е 10 години.

За ваков тип на плански документи¹ – краткорочни, среднорочни и долгорочни плански документи кои се однесуваат на развојот на туризмот генерално како и на развојот на еко-туризмот и на други видови на туризам задолжително се спроведува постапката на Стратегиска оцена врз животната средина (СОЖС).

Целта на спроведување на постапката на Стратегиска оцена е навремено утврдување на можните влијанија врз животната средина и здравјето на луѓето и истовремено на социо-економскиот влијанија од реализација на Урбанистичко Планска документација за **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар "Пониква", Општина Кочани.** Во Прилог бр.1 дадена е Одлуката од Министерството за изработка на Стратегиска оцена.

Условите за планирање за Урбанистичка планска документација се према насоките од "Условите за планирање на просторот" со тех.бр.У16914 , просторот со наведените граници е наменет за изработка на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар "Пониква", Општина Кочани.**

За дел од локацијата е спроведена сожс за *Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар – Пониква, м.в. Арамиска чешма, КО Зелени град – општина Пробиштип и КО Јастребник и КО Пашаџиково – општина Кочани* во 2011 (од Технолаб доо, Скопје) со која **не се утврдени поголеми влијанија** врз животната средина.

¹ Член 3, точка 12 - Уредбата за стратегиите, плановите, програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапката за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето ("Службен весник на РМ" бр. 153/2007 и 45/11),

Спроведувањето на планскиот документ нема да предизвика прекугранично влијание врз животната средина и затоа нема потреба од започнување постапка согласно одредбите за прекугранични влијанија при подготовка на плански документи и начелата на Еспо конвенцијата.

2. ОСНОВНИ НАЧЕЛА НА СОЖС, СОДРЖИНА НА ИЗВЕШТАЈОТ

Оцената на влијанието на определени стратегии, планови и програми врз животната средина и здравјето на луѓето е постапка со која се проценуваат ефектите врз животната средина и здравјето на луѓето од спроведувањето на предложените документи. Целта е можните ефекти да бидат земени во предвид во раната фаза на подготовката на документите вклучувајќи ги и промените на истите.

Основата на Стратегиската оценка е да се интегрира заштитата на животната средина и здравјето на луѓето во процесот на подготвување и донесување на планските документи преку експертска проценка и мислење на јавноста пред донесување на истите.

Процесот на Стратегиската оценка на влијанието на животната средина се состои од неколку фази на планирање:

- проверка;
- определување на опфат;
- основни податоци на животната средина;
- оценка;
- подготовка на извештајот за животна средина;
- консултација со засегнатата јавност;
- прифаќање на стратегијата, планот или програмата и
- мониторинг.

При определување на обемот и деталноста на информациите во Извештајот за животна средина, локалната самоуправа на општината е должна да побара мислење од органите кои се засегнати од планскиот документ. Исто така, според Архуската Конвенција и Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина (“Сл.Весник

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

на РМ” бр. 147/08 и 45/11) **Член 8**, општината е должна да го вклучи учеството на јавноста преку:

- ќе треба да се утврди динамиката и роковите што ќе бидат реални за ефикасно учество на засегнатата јавност;
- нацрт-правилата ќе треба да бидат јавно расположливи, и
- на јавноста ќе треба да и се овозможи да даде коментар.

Министерството за животна средина и просторно планирање јасно ги дефинира основните, а со време и остварливите цели и правци на развојот, особено во поглед на неопходните квалитативни структурни промени и за нив релевантни и адаптивни решенија и опции. Непосредната поврзаност и меѓусебната условеност помеѓу планскиот опфат и влијанието на животната средина наметнува едновремен, интегрален третман на просторот и дефинирање на долгорочна стратегија за уредување, опремување и користење на просторот и ефикасна заштита на животната средина, природата и културно-историското наследство во регионот.

Анализата на алтернативите кои се опфатени со овој извештај укажува на потребата од неминовно спроведување на Стратегиската оцена на влијанието врз животната средина во процесот на планирање заради правилна и поефикасна избрана алтернатива. Очекуваните резултати врз животната средина, препораките и мерките за намалување на влијанијата, како и планот за мониторинг се прикажани и објаснети во посебни сегменти од овој Извештај.

Што е СОЖС ?

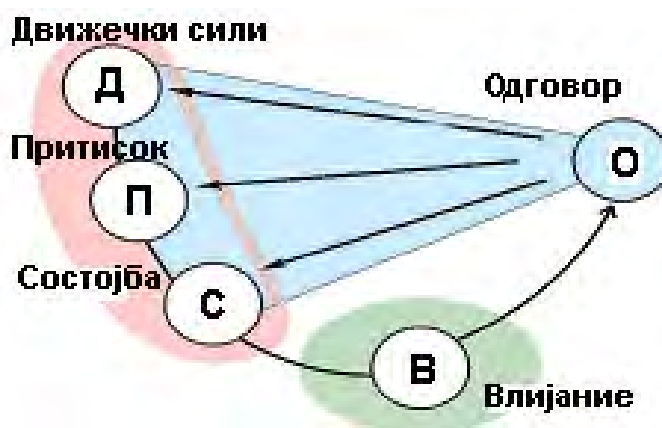
“Стратегиската оцена претставува систематска оцена на значајните влијанија врз животната средина кои би произлегле со имплементацијата на предвидениот планскиот документ врз животната средина, пред носење на одлуката за негово усвојување како и последиците на алтернативните визии и интенции за развој вградени во политика, планирање или програма на иницијативи, обезбедување на целосна интеграција на релевантни биофизички, економски, социјални и политички размислувања”(Partidário, 1998).

Постапката за стратегиска оцена на животната средина се состои од неколку фази чие што реализирање го олеснува и прави подетален процесот на спроведување на Стратегиска оцена:

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

Проверка
Обем/Опсег
Собирање на основни податоци за животната средина
Подготовка на извештај за животната средина
Консултации со јавноста
Прифаќање на планот
Мониторинг на спроведување

Во однос на дефинирање на целите, сегашната состојба на животната средина, притисоците како и воспоставување на програма на мерки за решавање на еколошките проблеми беше користен DPSIR (ДСПВО) концепт, кој се состои од пет фази:

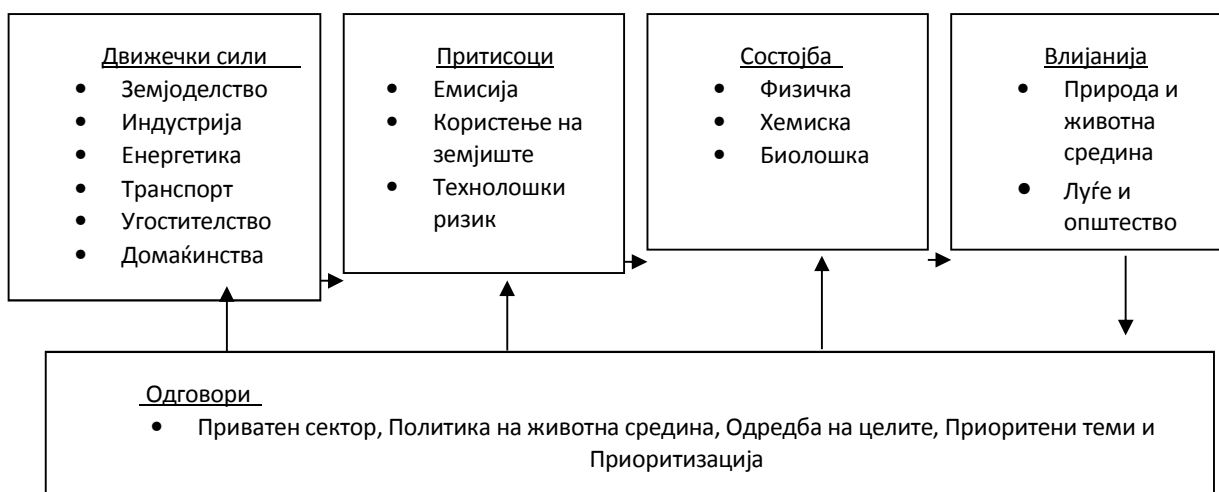
Слика 1. DPSIR методологија

- Движечките сили се причините кои доведуваат до еколошки притисоци, примери за тоа се човековите побарувачки за земјоделското земјиште, енергетиката, индустријата, транспортот и домувањето,
- Овие движечки сили доведуваат до притисоци врз животната средина, како што е искористување на ресурси (земја, вода, минерали, горива и др),
- Притисоците влијаат на состојбата на животната средина. Ова се однесува на квалитетот на различни медиуми на животната средина (воздух, почва, вода, итн) и нивната способност за поддршка на барањата поставени на нив (на

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

пример, поддршката на човечкиот и не-човечкиот живот, кои ја снабдуваат ресурси, итн.),

- Промени во државата може да имаат влијание врз здравјето на луѓето, екосистемите, биодиверзитетот, финансиската вредност, итн. Влијанието може да биде изразено преку нивото на еколошки штети,
- Одговорите ги покажуваат напорите од страна на општеството (политичарите, носителите на одлуки) за решавање на проблемите идентификувани од страна на проценетите влијанија, на пример, политички мерки, како и планирани дејствија.

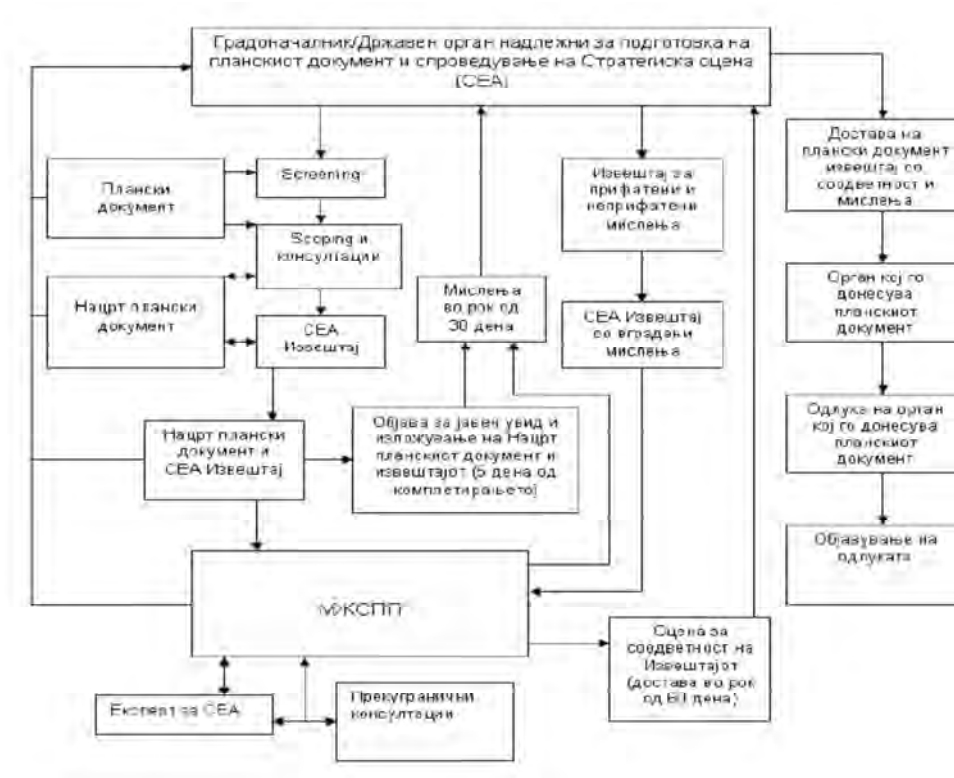

Слика 2. Детален приказ на секоја фаза од методологијата

СОЖС јасно ги идентификува сите релевантни негативни и позитивни аспекти од донесувањето на плановите или програмите, ги дефинира алтернативите и можни решенија за спречување или за ублажување на негативните ефекти во сите области.

Постапката за утврдување на неопходноста од спроведување е прикажана на Сликата:

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

Слика 3. Постапка за утврдување на неопходноста од спроведување на стратегиска оцена на животната средина (SEA)

Стратегиската оцена на животната средина ги зема во предвид влијанијата врз животната средина и алтернативите во поширок обем, а исто така:

- во претходна постапка ги зема во предвид алатките кои би се користеле за да ја подржат формулацијата на стратегиската акција за одржлив развој;
- овозможува зголемување на ефикасноста при донесување на одлуки;
- овозможува систематски и ефективен приод кон животната средина од повисоко ниво при донесување на одлуки;
- ги поддржува консултациите и учеството на јавноста.

Извештајот за стратегиската оцена на животната средина треба да содржи детали од плановите, програмите и стратегиите, како и други информации, кои ќе бидат земени во предвид при понатамошната оцена на животната средина, односно треба да содржи податоци за можните влијанија врз:

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

- населението, здравјето на луѓето, флората, фауната, почвата, водата, климатските фактори, материјалните добра, културното наследство каде се вклучени архитектурните и археолошките наследства, пејзажи и др;
- краток преглед на причините врз основа на кои се одбираат алтернативите;
- предвидените мерки за заштита и намалување на влијанијата.

Анализата на влијанијата врз животната средина има за цел да ги идентификува можните проблеми, да ги рационализира трошоците и да направи оптимален избор на мерките за заштита на животната средина. Влијанијата врз специфичните медиуми од животната средина ќе бидат намалени или ефективно подобрени доколку се предвидат мерки за заштита, намалување и неутрализација на истите. При идентификувањето на влијанијата се користи квалитативна проценка на нивниот ефект, односно истите се оценуваат како: секундарни, кумулативни, синергистички, краткорочни, со средни и долгорочни, трајни и привремени позитивни и негативни ефекти.

Во рамките на Извештајот за стратегиска оценка, исто така се дава осврт на планот за мониторинг на животната средина, чија основна цел е следење на ефектите од применетите мерки за ублажување. Планот на мерки од непредвидени незгоди, кој е составен дел на Извештајот за стратегиска оценка на животната средина, ги опфаќа предлог мерките за заштита на планскиот опфат и спасување во случај на пожар, воени разурнувања, природни катастрофи и техничко-технолошки незгоди. При водење на процедурата за стратегиска оценка за животната средина важна улога имаат консултациите и учеството на јавноста, што овозможува: целосна информираност за основните податоци за животната средина, релевантните податоци и вредности на индивидуално ниво и на ниво на заедница; зголемување на транспарентноста во донесувањето одлуки, преку обезбедување информации кои овозможуваат идентификација на влијанијата во рана фаза и предлог мерки за нивно намалување; поголемо разбирање, избегнување непотребни противречности и одложување на процесот за донесување одлуки, кое во покасните фази може да настане како резултат на недоволно разбирање.

Идентификацијата на сите влијанија врз животната средина, кои ќе бидат дефинирани во Извештајот за стратегиска оценка на животната средина, како и предложените мерки за нивно ублажување или избегнување, ќе претставуваат основа врз која треба да се дефинира идниот развој на Општината со цел да овозможи економска одржливост.

Доколку сите согледувања дадени во Извештајот за стратегиска оценка на животната средина бидат земени во предвид и имплементирани во Урбанистичкиот

План за којшто се изготвува овој Извештај, ќе се избегнат сите несакани последици, што значи ќе се заштеди време и пари што е само дел од целите на стратегиската оценка на животната средина. Исто така, ќе се обезбеди заштита и одржлив развој на ресурсите, заштита на медиумите во животната средина и здравјето на луѓето.

Извештајот за Стратегиска оценка на животната средина содржи вистинити и реални информации во простор и време, кои ќе им помогнат на носителите на одлуки на повисоко ниво.

2.1 Цели за заштита на животна средина

Целта на донесувањето на овој плански опфат е да овозможи услови за планирање на просторот со конкретна намена. Планот треба да овозможи развој и уредување на просторот. Имајќи го во предвид фактот дека предвидената локација се наоѓа на Осоговските Планини има голем потенцијал за развивање на туризам, планирањето на СРЦ Пониква идеално се вклопува со идеите и концептите за современ економски и туристички развој на општините и државата.

Планската документација е основен развоен документ, преку достигнување на следните цели:

- Рационално користење на земјиштето
- Максимално вклопување на инфраструктурата и објектите со теренот
- Оформување препознатлива амбиентална целина
- Почитување и заштита на правото на човекот на работа
- Почитување и надградување на пејсажните вредности
- Оформување културен пејсаж
- Почитување и валоризација на културното и градителското наследство
- Вградување пропратни содржини на основната наменска употреба на земјиштето
- Вградување на мерки за заштита на природата и животната средина
- Вградување мерки за заштита и спасување
- Почитување на законските прописи, стандарди и нормативи во планирањето
- Почитување на законските прописи за дадената намена,

Друга цел е да ги утврди параметрите кои се потребни за изработка на архитектонско-урбанистички проекти, како и да ги даде општите и посебните услови за градење и насоките за изработка на идејни и основни проекти за градбите за специфична наменска употреба на земјиштето за секоја градежна парцела посебно и да ги утврди параметрите за изработка на проекти за инфраструктурата.

Опфатот за изработка на УПВНМ СРЦ Пониква е плански опфат, дефиниран со граница на планскиот опфат, која е составен дел од **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**, со тех.бр.239/14, изработена од БИЛД доел извоз-увоз од Скопје.

3. ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ПЛАНСКИОТ ОПФАТ

3.1 Преглед на содржината на планскиот документ

Согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Сл.Весник на РМ" бр. 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13, 163/13 и 42/14) и Правилникот за поблиската содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови ("Сл.Весник на РМ" бр. 78/06 И 37/14) и согласно Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање ("Сл.Весник на РМ" бр. 63/12, 126/12, 19/13, 95/13, 167/13 и 37/14), потребно е на локацијата да се изработи плански опфат за **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**.

Планската документација ќе се изработи врз основа на член 13 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Сл.Весник на РМ", бр.51/05,137/07,91/09,124/10,18/11,53/11,144/12,55/13, 163/13 и 42/14), Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање ("Сл.Весник на РМ", бр. 63/12, 126/12, 19/13, 95/13 и 167/13) и Правилникот за поблиска содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови ("Сл.Весник на РМ" бр. 78/06 и 37/14). Содржината на Урбанистичко планската документација треба да биде во согласност со членот 11, ставовите (2),(3),(4),(5),(6),(7) и (8) од Законот за просторно и урбанистичко планирање. ДУПД е со плански период од 2014-2024 година.

На 11.12.2014год., на 26-тата седница на Советот на општината беше презентирани и усвоена планската документација за УПВНМ за СРЦ Пониква.

3.2 Плански опфат

Подрачјето на планскиот опфат за **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** се наоѓа на 1.570 м надморска висина, предел богат со густа букова шума и богата вегетација на Осоговските планини, на 20 км одалеченост од градот Кочани.

Локалитетот е поврзан со градот Кочани преку регионалниот пат Р 1309 Кочани – Пониква (предходно означување Р-519). Преку истиот локацијата е поврзана со современи патни коловози кои овозможуваат голема сообраќајна фреквенција на возила од различен тип. Површината на планскиот опфат во рамките на опишаните граници зафаќа површина од 491.242 м² или 49,12 ха.

Слика 4. Синтезен план

3.3 Намена на употреба на земјиште, градежен фонд и инфраструктура

Со Урбанистичка планска документација, се предвидуваат следните намени на земјиштето (дефинирањето е според **Член 30** од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (“Сл.Весник на РМ“ бр. 63/12; 126/12; 19/13 и 95/13):

Вкупна површина на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**, изнесува 49,12 ха.

Табела 1. Намена на употреба на земјиште во УПВНМ СРЦ Пониква:

локалитет: Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”		
	ПОВРШИНА 49,12 ха	
ПОВРШИНА ПОД ОБЈЕКТИ	м2	4830 м2
A4 (Привремено домување) - ИЗГРАДЕНА ПОВРШИНА	м2	4255 м2
B5 (Хотелски комплекси) - ИЗГРАДЕНА ПОВРШИНА	м2	3257 м2
D3 (Спорт и рекреација)	м2	136754 м2
НЕИЗГРАДЕНО ЗЕМЈИШТЕ	м2	239279 м2
БРОЈ НА ДОМАКИНСТВА		/
БРОЈ НА ЖИТЕЛИ		/
ПРОЦЕНТ НА ИЗГРАДЕНОСТ	%	2%
КОЕФИЦИЕНТ НА ИСКОРИСТЕНОСТ	k	0,29
СООБРАКАЈНИ ПОВРШНИ	м2	44920 м2

Просторот на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** е разгледуван како 12 (дванаесет) блокови.

Блокот содржи број на катастарски парцели. Блокот и катастарските парцелите се нумерирани (обележани). На пример: ознака 12.2 значи блок 12, парцела 2. Кога во една катастарска парцела има повеќе изградени објекти тие се дополнително означени со: а, б, в итн. На пример: ознака 12.2.б значи блок 12, парцела 2 и б објект во парцела.

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

На предметниот простор има предвидено намена:

А4- времено сместување, Б1- мали комерцијални и деловни намени, Д1- парковско зеленило, Д2- заштитно зеленило, Д3- спорт и рекреација, Д4- меморијални простори, Е1-комунална инфраструктура, Е2-комунална супраструктура и Е3-некомпатибилна инфраструктура.

За изготвување на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** постои предходна урбанистичка документација и тоа ГУП за рекреативен центар Пониква, донесен со одлука бр 07-1249/1 од 26.12.2003 год и ДУП за викенд населба Пониква, донесен со одлука бр 07-180/1 од 26.03.2004 год., меѓутоа споменатите плански документации не се усогласени во утврдените рокови, согласно член 78 од Законот за просторно и урбанистичко планирање (Сл.весник на Р.М. бр. Сл.весник на Р.М. бр. 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13, 163/13 и 42/14), и просторот опфатен со истите се смета за простор вон плански опфат.

На градежната парцела е утврден просторот од градежната парцелата во која се предвидува поставување (градење) на површини за градење на повеќе градби, поради што за градежната парцела треба да се изработи **архитектонско-урбанистички проект**.

Намената е следната:

- **А-Домување.....5,23 ха**

А4- времено сместување ангажира 10,66 %, односно 52346м² од територијата во границите на планскиот опфат.

Евидентирани се вкупно 35 објекти-викенд куќи, во поголем број приземни и во средна состојба.

Карактеристика на овој локалитет е што објектите-викенд куќи немаат поодделно дефинирана локација, односно, дворна површина. Има појава на повеќе објекти во една парцела.

- **Б-Комерцијални и деловни намени.....1,79 ха**

Б5- хотелски комплекси ангажираат 3,65%, од територијата во границите на планскиот опфат. Во планскиот опфат евидентирани се 7 објекти во една парцела, која е детско одморалиште и истите се во скелетна и масивна градба со катност П и П+1.

- **Д-Зеленило и рекреација..... 13,68 ха**

Д3- спорт и рекреација ангажира 27,84 %, односно 136.754 м² од територијата во границите на планскиот опфат. Во планскиот опфат евидентирана е една парцела со намена спорт и рекреација, во Блок 12, каде е евидентиран ски лифт.

- **Неизградено земјиште.....23,93 ха**

Неизградено земјиште на овој локалитет е со вкупна површина од 239.279 м² или 48,71 % од територијата во границите на планскиот опфат.

Елементи на обликување на градбите во градежната парцела

За сите градби во зоната да се предвидвиди употреба на висококвалитетни градежни материјали, со добри карактеристики. Градбите мора да имаат максимална термичка и звучна изолација, како услов за заштеда на енергијата, земајќи ги во предвид начелата од Националната Стратегија за одржлив развој во Република Македонија (2009 – 2030)², а со цел заштита на животната средина (Агенда 21). Одржливиот развој имплицира дека при реализација на планскиот опфат треба да се "земат во предвид економските, социјалните и предизвиците за заштита на животната средина.

Сообраќајна инфраструктура

Просторот дефиниран за изработка на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**, со својата местоположба во однос на сообраќајниот систем спаѓа во простор што има добра сообраќајна врска. Од вкупна површина на опфатот 4,49 ха се под сообраќајници односно 9,14 %.

Локалитетот се наоѓа на одоколу 20 км северно од градот Кочани, односно на 6-7 км западно од населените места Јастребник и Полаки.

Постојната улична мрежа со која се пристапува до локалитетот е изведена од асфалт регионален пат Р 1309 Кочани – Пониква (детско одмаралиште) со променлива ширина од 6,00 до 8,00 м' во средна состојба и југозападно со широчина од 12,0 м' во добра состојба каде истиот се користи за слетување на авиони.

Согласно писмото добиено од Јавно претпријатие за државни патишта со бр.09-4214/4 од 25-07-2014 година е наведено дека истата не е предвидено проширување ниту менување на сегашната траса на постојниот регионален пат Р 1309 (предходно означување Р-519).

Кон населените места Јастребник и Полаки водат земјени шумски патишта кои претежно се користат од теренски возила, запрежни возила, тректори и камиони на шумското стопанство.

² Министерство за животна средина и просторно планирање, 2010

Изградена комунална инфраструктура

За комуналната инфраструктура, водовод, фекална, атмосферска канализација и електро-енергетска инфраструктура за **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**, евидентирано е следното:

Водовод

Во рамките на границите на зафатот опфатен со **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**, према податоците добиени од КЈП “Водовод”-Кочани на 05.06.2014 со број 08-12/29/1, на предметниот локалитет има постојни објекти од комунална инфраструктура, но нема техничка документација за истите и не се во можност да се обележат трасите.

Локалитетот Пониква во однос на водоводната мрежа во овој планински дел, спаѓа во простор што нема добро водоснабдување. Сето ова е поради долгогодишно запоставување на целиот овој регион во поглед на изградба на техничка инфраструктура. Населбата е делумно снабдена со вода. Како извор на вода е површинската вода преку постоечкиот водозафат и пумпната станица кои се на кота 1557мнв. Од пумпната станица со две пумпи и потисен цевковод водата се собира во постоечки резервоар од 20-30м³ кој е на кота 1640мнв.

Постоечките објекти со вода за пиење и со санитарна вода се снабдуваат од резервоарот користејќи ја истата многу рационално. До овие објекти гравитационо водени се мрежи гранкаст систем од различни профили и материјали (поцинкувани, салонитни и ПВЦ цевки), дијаметрите на цевките се усвојувани во за висност од моменталната потреба на даден број потрошувачи.

Профилите на цевките се со дијаметар од $\Phi 80$, $\Phi 2''$, $\Phi 3/4''$ и $\Phi 1/2''$ (профили кои и во сегашни услови не ги задоволуваат потребите).

За надворешната хидрантска мрежа да се предвиди прстенаст систем на цевоводи, со минимален пречник $\Phi 80$ мм. На хидрантската водоводна мрежа со минимален профил од $\Phi 80$ мм се поставуваат противпожарни хидранти чии приклучни цевоводи имаат пречник најмалку $\Phi 80$ мм. Хидрантите да се поставени на меѓусебно растојание од 80 до 150 м. Притисокот во хидрантската мрежа не смее да биде понизок од 2,5 бара.

Фекална канализација

За прифаќање и одвод на фекалните отпадни води нема изведено фекална канализациона мрежа.

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

При проекција, одделните канализациони системи усвоени се од надморската висина на локалитетот, од положбата во однос на реципиентот и од експозицијата на теренот. Конфигурацијата на теренот дозволува канализирањето да се врши гравитачно.

Канализационата мрежа ќе се состои од арм. бетонски канализациони цевки со $\Phi > 250$ и арм. бетонски ревизиони шахти. Падовите на новопредвидената фекална канализација се движат од 2%-6%, а за да го прати теренот се предвидуваат каскади кои детално ќе се дефинираат со изработка на главни проекти. Сите отпадни води ќе се канализираат во пречистителна станица лоцирана во крајниот јужен дел на локалитетот и пречистени ќе се испуштаат во најблискиот реципиент утврдено според ГУП на град Кочани.

Атмосферска канализација

За прифаќање и одвод на атмосферските отпадни води нема изведено посебна атмосферска канализациона мрежа. Димензиите на мрежата се движат од $\Phi 400$ мм до $\Phi 600$ мм.

Електро-енергетска инфраструктура

Од електро-енергетски мрежи и објекти евидентирано е следното:

Снабдувањето со електрична енергија на локалитетот во моментот е со еден 10 кV воздушен вод (еднострано напојување). Овој вод оди во правец на постојниот регионален пат Р-519 до трафостаницата со трансформатор од 100 кVA во детското одмаралиште и продолжува и завршува во трафостаницата со трансформатор од 100 кVA кај Ивков Преслап. Истиот вод во јужниот дел на локалитетот во близина на регионалниот пат Р 1309 Кочани – Пониква се двои кон населеното место Јастребник и на еден дел воздушниот вод преминува во подземен вод во должина од околу 300 метри (од безбедносни причини за специјалната намена), за да потоа истиот повторно како воздушен вод стигне до населеното место Јастребник односно до трафостаницата со трансформатор од 50кVA.

Трансформаторска станица – во границите на опфатот нема присуство на трафостаница;

Телефонска мрежа – во границите опфатени со планскиот опфат не постои, према податоците добиени од Македонски Телеком АД-Скопје на 18.06.2014 со број 136302/2;

Гасоводна мрежа – во границите опфатени со планскиот опфат не постои;

Топловодна мрежа – во границите опфатени со планскиот опфат не постои.

Инвентаризација на бесправно изградени градби

Во границите на планскиот опфат за кој се работи предметнава планска документација нема објекти кои се изведени како бесправна градба, односно градби без соодветна техничка документација. Согласно член 14 од Законот за просторно и урбанистичко планирање (Сл.весник на Р.М. бр 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13, 163/13 и 42/14) во тие градежни парцели не се утврдуваат услови за идна градба.

Постојни споменички целини, градби од културно – историско значење и културни предели. Во рамките на овој опфат според известувањето добиено од Министерство за Култура, Управа за заштита на културното наследство не се регистрирани постојни споменички целини или градби од културно-историско значење.

Доколку при реализацијата на проектот се дојде до откривање на објекти, односно предмети (целосно зачувани или фрагменти) од материјалната култура на Република Македонија, треба да се постапи согласност со одредбите според член 65 од законот за заштита на културното наследство (Сл. весник на РМ бр. 20/04 и 115/07).

3.4 Изводи од просторен план на Република Македонија

На седницата одржана на 11.06.2004 година, Собранието на Република Македонија, го донесе Просторниот план на Р.Македонија како највисок, стратешки, долгорочен, интегрален и развоен документ, заради утврдување на рамномерен и одржлив просторен развој на државата, определување на намената, како и уредувањето и користењето на просторот.

Со Просторниот план се утврдуваат условите за хумано живеење и работа на граѓаните, рационалното управување со просторот и се обезбедуваат услови за спроведување на мерки и активности за заштита и унапредување на животната средина и природата, заштита од воени дејствија, природни и технолошки катастрофи.

Имајќи ја предвид важноста на Просторниот план, со донесувањето на Планот се донесе и Закон за спроведување на Просторниот план на Република Македонија ("Сл.Весник на РМ бр.39/04).

Со Законот се уредуваат условите начините и динамиката на спроведувањето на Просторниот план, како и правата и одговорностите на субјектите во спроведувањето на Планот.

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

Законот за спроведување на Просторниот план на Република Македонија, се заснова врз следните основни начела:

- јавен интерес на Просторниот план на Република Македонија;
- единствен систем во планирањето на просторот;
- јавност во спроведувањето на Просторниот план;
- стратешкиот карактер на просторниот развој на државата;
- следење на состојбите во просторот;
- усогласување на стратешките документи на државата и сите зафати и интервенции во просторот;
- координација на Просторниот план на Република Македонија, со другите просторни и урбанистички планови и другата документација за планирање и уредување на просторот, како и со субјектите за вршење на стручни работи во спроведувањето на Планот.

Спроведувањето на планот подразбира задолжително усогласување на соодветните стратегии, основи како и другите развојни програми и сите видови на планови, со Просторниот план.

Според член 4 од овој Закон, Просторниот план, се спроведува со изготвување и донесување на просторни планови на региони, просторни планови на подрачја од посебен интерес, како и со урбанистички планови за населените места и друга документација за планирање и уредување на просторот, предвидена со закон. За изготвување и донесување на плановите од став 2 на овој член, Министерството надлежно за работите на просторното планирање, издава Решение за Услови за планирање на просторот.

Условите за планирање на просторот, според овој Закон, содржат општи и посебни одредби, насоки и решенија од планската документација од повисоко ниво и графички прилог или прилози кои ги прикажуваат решенијата на Планот.

Урбанистичкиот план вон населено место е изработен согласно Условите за планирање на просторот издадено од Агенцијата за планирање на просторот, Законот за просторно и урбанистичко планирање (Сл.весник на Р.М. 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13,163/13 и 42/14), Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање(Службен весник на РМ бр. 63/12, 126/12, 19/13, 95/13, 167/1, 37/14, 125/14 и 148/14) и Правилникот за поблиска содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови (Службен весник на РМ бр.78/06).

4. КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРОСТОРОТ И СЕГАШНА СОСТОЈБА СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

4.1 Географска положба

Просторот кој е предмет на изработка на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** се наоѓа на 1570 м надморска висина, предел богат со густа букова шума и богата вегетација на Осоговските планини, на 20 км одалеченост од градот Кочани.

Локалитетот е поврзан со градот Кочани преку регионалниот пат Р 1309 Кочани – Пониква (предходно означување Р-519). Преку истиот локацијата е поврзана со современи патни коловози кои овозможуваат голема сообраќајна фреквенција на возила од различен тип.

Слика 5. Локација на општината

Општината е составена од 17 населени места, и тоа градот Кочани кој е и административен центар, потоа полските села: Грдовци, Мојанци, Горни Подлог, Долни Подлог и Тркање и ридскопланинските села: Бели, Нивичани, Пантелеј, Рајчани, Лешки, Црвена Нива, Пашаџиково, Јастребник, Горно Градче, Долно Градче, Припор и Полаки.

4.2 Релјефни карактеристики

Од вкупната површина на општина Кочани која изнесува околу 22820 ha, Полските села зафаќаат површина од 2736 ha, а ридскопланинските села зафаќаат површина од 18134 ha. Од овој податок се гледа дека приближно 80% од територијата на општина Кочани е во ридскопланинското подрачје додека само 20% отпаѓа на полското подрачје во кое влегува и градот Кочани.

Морфолошки котлината претставува потолина со видливи речни тераси како резултат на меандрирањето и активноста на хидрографската мрежа на реката Брегалница која се протега по должина на котлината и бочните нејзини притоки - Кочанска река, Оризарска река, Зрновска река и други помали теченија. Култивираниот слој е одраз на околината и е претставен со песковито глиновит состав погоден за монокултурата ориз со која е засеана 90 % од котлината.

Локација на планскиот опфат која се наоѓа на Осоговските планини е со надморска височина од 1500 метри до 1570 метри. Теренот е со променливи падови со доста стрмни и умерено стрмни страни и мали зарамнети платоа. Врвот Пониква е со надморска висина од 1612m, а теренот на локалитетот од врвот е со променливи падови и стрмнини кон сите страни и мали зарамнети платоа се до надморска висина од 1500 метри, до која се простира локалитетот.

Земјиштето се карактеризира со постојани физичко-механички својства, врз основа на што се категоризира како претежно стабилен терен. Врвот Пониква и неговото непосредно поблиско окружување претставуваат голини со каменести форми и ливадски површини со слаба застапеност на трева поради ситната каменеста структура на почвата. Но од јужната, односно источната страна некаде под котата од 1500 метри, односно под сегашниот земјен шумски пат, започнува густа букова Шума (која е надвор од опфатот) и преку и над неа се гледаат прекрасни пејсажи кон Кочанското поле и пошироко.

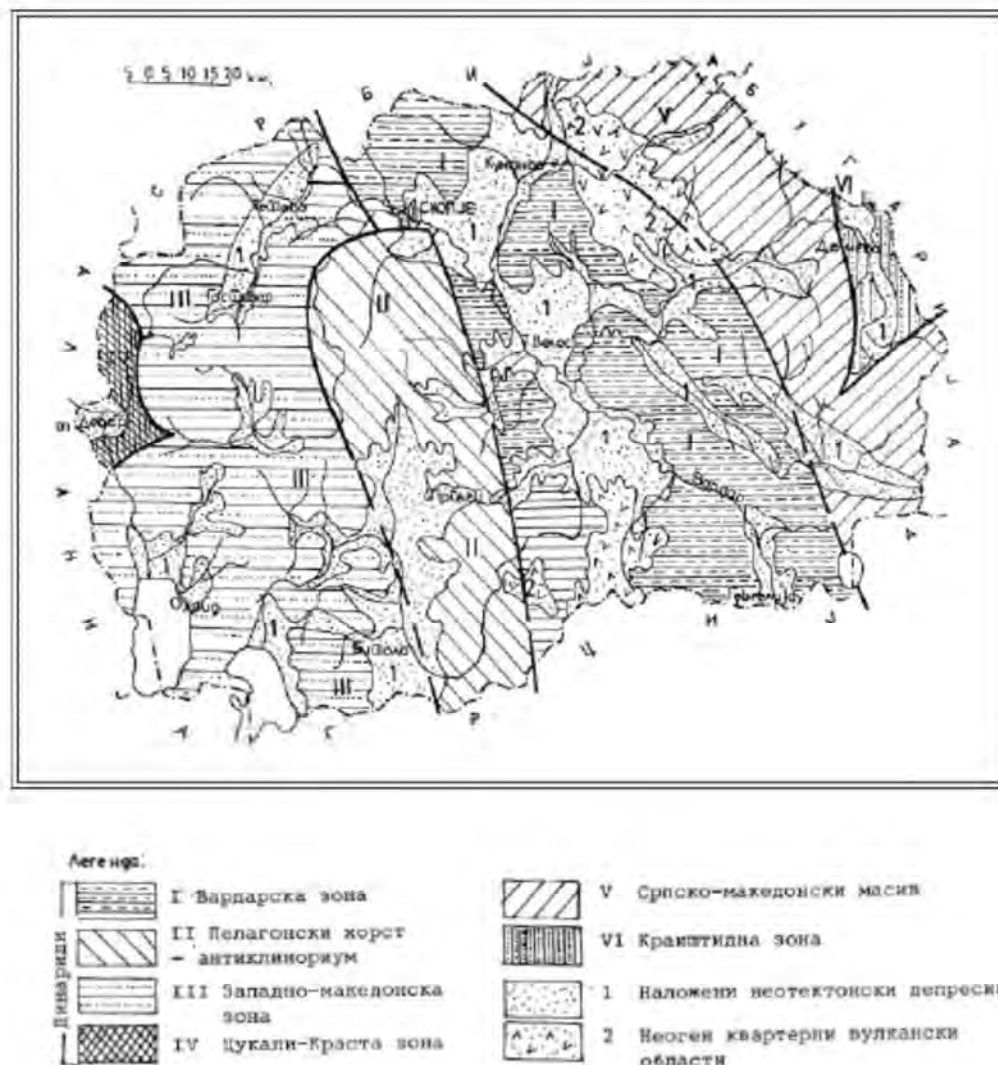
4.3 Геолошки и педолошки карактеристики

Територијата на општината и воопшто локацијата на планскиот опфат од геолошки аспект припаѓа на Српско-Македонската маса формирана со тектонски движења во предпалеозојска, херцинска и алпска орогенеза.

Прекамбриските метаморфни стени претставуваат најстари стени како во српско-македонската маса така и во Вардарската зона. Прекамбриските стени на српско-македонскиот масив се претставени со гнајсно-микашистна серија, каде покрај дволискунски и мусковитски гнајсеви и гранитски микашисти учествуваат и амфиболски шкрилци. Прекамбриските стени на вардарската зона се застапени со различни литолошки членови. Покрај биотитските и силиманско-кордиеритските гнајсеви се јавуваат и дволискунски, тракасти, амигдалоидно-окцести, порфиробластични и мусковитски гнајсеви, потоа микашисти, лептинолити и амфиболски шкрилци со кои се јавуваат и метаморфирани кварц-порфири.

Самата Кочанска котлина е изградена од песковито-глиновити слоеви кои се сукцесивно сменуваат со туфовите и туфозните стени со приближна дебелина од неколку стотини метри испод кои се наоѓа вулканогено-седиментна формација на

Кратовско-злетовската област. Во подината на овие стени посебно на западниот дел на котлината развиени се горноеоценски карбонатни стени кои обично преаѓаат во флиш, а самата подина е изградена од палеозојски проторозојски карбонатни шкрилци.

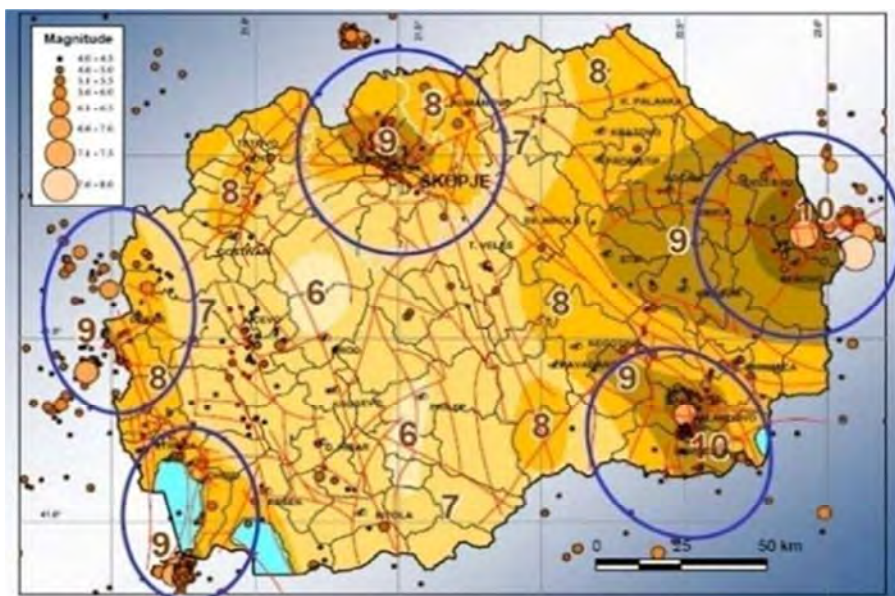

Слика 6. Теконска реонизација на просторот

4.4 Сеизмички карактеристики

Кочанската котлина се наоѓа во многу активната Струмска сеизмичка зона, која е исклучително значајна за проучувањето на сеизмиката на Балканот поради јаките потреси кои се случени во оваа зона во минатото (Кресненско-Пехчевскиот земјотрес), а кои вршат силно влијание врз сеизмичката активност и јачина на земјотресите во котлината.

Према досегашното следење на сеизмичката активност, подрачјето на општината припаѓа на терени со изразена сеизмичка нестабилност. Врз основа на регистрираните земјотреси од 1901 година до денес, регистрирани се шест епицентри со интензитет посилен од VI⁰ MCS, како и сеизмичка изложеност на терени од IX⁰ и X⁰ по MCS скала. Според извршената микросеизмичка реонизација на Републиката, поголем дел од територијата на општина Кочани припаѓа во зона со очекуван сеизмички интензитет од IX⁰ по MCS скала, а во јужните делови на општината со интензитет од VII⁰ по MCS скала, со променлива дубочина на епицентралните жаришта.

**Слика 7. Модел на сеизмички жаришни зони (земјотресни епицентри) во Р.Македонија
(Извор: Ј. Јаневски, 2004)**

4.5 Климатски и микроклиматски карактеристики

Климата е умерено-континентална под влијание на изменето-средоземно-морската клима која се пробива по долината на река Брегалница. Просечната годишна температура на воздухот е 12,9 С со просечна количина на врнежи од 538 mm. Поважни метеоролошки елементи и појави кои ја условуваат и му даваат обележје на времето и климата во Кочанската Котлина се: температурата и влажноста на воздухот, воздушниот притисок, сончевото зрачење, врнежите, ветровите, облачноста, маглата, сланата и др. Податоци за нив добиени се од метеоролошката станица во Кочани која се наоѓа на 345 метри.

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

Со просечна годишна температура на воздухот од 13,0 °С Кочанската Котлина се вбројува во редот на топлите котлини во Македонија. Таа е слична на температурата на воздухот во Струмичката Котлина (13,0 °С) и Велешката Котлина (13,3 °С), а од неа значително се потопли Тиквешката (13,6 °С) и Гевгелиско-Валандовската Котлина (14,2 °С). Следната карактеристика на температурата на воздухот е што просечните месечни температури во ниеден месец во годината не се под нулата, што е одлика на медитеранската клима. Минималната среднамесечна температура на воздухот е во јануари, 1,6 °С, додека максималната во месец јули, 23,5 °С. Според тоа годишното колебање на температурата е 21,9 °С. Таа е иста или многу блиску до годишното колебање на температурата во Кумановско (21,9 °С), односно Овче Поле (21,8 °С), што е резултат пак на континенталните влијание кои од север преку Кумановско и Овче Поле продираат и во Кочанската Котлина. Сите летни месеци во годината имаат температура над 20 °С, а средната летна температура изнесува 22,6 °С. Средната зимска температура исто така е висока и изнесува 3,0 °С. Средната температура во пролет е 12,8 °С, а во есен 13,5 °С. Меѓумесечната температурна разлика во пролетните и есенските месеци е доста нагласена, така што преодот од зимата кон летото и од летото кон зимата не е бавен, што е карактеристично за подрачја кои се во одредена мера под континентално климатско влијание. Тоа влијание овде се изразува и преку појавата на ниски температури во зимските месеци. Така просечната годишна минимална температура изнесува 6,3 °С, додека апсолутната минимална температура изнесува -25,4 °С, забележано е на 25 јануари 1954 година. Апсолутно минималната температура по месеци е под 0 од септември до април. Просечниот годишен број на мразни денови изнесува 82.

Во топлиот дел на годината Кочанската Котлина се одликува со доста високи вредности на температурата на воздухот. Просечната годишна максимална температура изнесува 18,6 °С, додека апсолутно максималната изнесува 41,2 °С забележана на 6 јули 1988 година. Голем е и бројот на летни денови односно денови во кои температурата е повисока од 25 °С и тие изнесуваат 120 дена. Исто така се јавуваат и бројни тропски денови (со температура повисока од 30 °С) кои просечно изнесуваат 49 дена во годината.

Просечната годишна температурна сума е доста висока и изнесува 4724 °С, што овозможува вегетациониот период да изнесува 200 дена и да трае од април од 20 октомври. Ветровите во Кочанско дуваат речиси од сите правци и во секое време од годината. Од вкупниот број на измерени случаи 692% е со ветрови од разни правци, а 308% е без ветер или со тишини. Сепак југозападниот ветер е со најголема зачестеност, просечно годишно со 169% и просечна годишна брзина од 2,5 m/s.

4.6 Население

Демографските податоци се битен фактор при оцената на влијанието врз животната средина на одредена инвестиција за конкретно подрачје од повеќе аспекти. Квалитетот на животната средина на одредена локација најчесто е во директна зависност од бројноста и густината на населението, кое е значаен генератор на отпадни материји во сите медиуми независно од тоа дали тие се со комунална или индустриска генеза.

Населението во Кочани и Кочанско, во досегашниот развој, покажува различна динамика како во однос на вкупното движење, така и врз структурните промени и пространата разместеност. На тоа влијаеле повеќе фактори, а посебно општествено- економските услови потоа промените во етничката структура, природно-географските специфичности, миграционите движења и др. Денес општина Кочани, според пописот од 1994 година, има вкупно 32.051 жители, 9.221 домаќинства, 10474 станови и 2790 земјоделски стопанства.

Споредено со првите резултати од пописот 2002 во Кочани има вкупно 33.826 жители, што значи 1.775 жители повеќе од 1994 година.

Ред. број	Населено место	Мажи	Жени	Вкупно
1	Кочани	13265	13099	26364
2	Бели	228	226	454
3	Горни Подлог	362	387	749
4	Долни Подлог	230	247	477
5	Грдовци	656	625	1281
6	Мојанци	282	296	578
7	Тркање	656	587	1243
8	Лешки	37	33	70
9	Нивичани	193	171	364
10	Пантелеј	41	42	83
11	Рајчани	28	26	54
12	Горно Градче	5	10	15
13	Долно Градче	-	-	-
14	Јастребник	30	36	66
15	Пашаџиково	-	-	-
16	Полаки	136	109	245
17	Припор	3	2	5
18	Црвена нива	1	2	3
	ВКУПНО:	16153	15898	32051

Стопански развој

Општина Кочани претставува средно развиен индустриско - земјоделски град во кој, соодветно на условите кои владеат генерално во државата, работат повеќе индустриски капацитети. Капацитетите кои се формирани пред осмостојувањето на Р. Македонија се лоцирани, повеќето од нив, во индустриската зона, во источниот дел на градот, покрај патот за Винаца. Останатите капацитети, создадени исклучиво од приватна иницијатива, по осамостојувањето на Р. Македонија, се лоцирани на излезот од градот непосредно до патот Кочани - Штип, каде е создадена нова деловна зона - мало стопанство. И двата вида на капацитети стопанисуваат во различни области.

Во општина Кочани, традиционална стопанска гранка е земјоделството за кое постојат одлични природни и агротехнички услови. Почвата е плодна од алувијално потекло, а најголем дел од обработливите површини се наводнуваат плански од постоечките акумулациони објекти и разгранетата каналска мрежа.

4.7 Културно наследство

Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата, за потребите на Просторниот план на Р.Македонија, изготви Експертски елаборат за заштита на недвижното културно наследство во кој е даден Инвентар на недвижното културно наследство.

Поради поволната географска местоположба и одличните природни карактеристики, територијата на денешниот град Кочани била населена од најстарите антички времиња, најпрво од Пајонците, Медите и Траките, а во 80-те години од VI век почнуваат да се населуваат Словените. До VII век припадници на племето Смолјани ја колонизираат Кочанската Котлина и се утврдуваат во неа.

Браќата Кирил и Методиј, основоположниците на словенската писменост од 845- 855 г. престојувајќи во Брегалничката област (Мородвиз) отпочнале со ширење на христијанството на словенски јазик.

Името Кочани во пишан документ за првпат се среќава од 1337 година. Од крајот на XIV век Кочани е под османлиска власт. Патеписецот Евлија Челебија во 1662 година зборува за населба од 600 куќи и 15 дуќани. Во овој период, поточно во 1670 година дошло до големо насилно потурчување на македонското население. Тоа го извршил великиот везир Мехмед Куприли. Тогаш Кочани примило турска физиономија. Биле изградени доста кули (тврдини) кои служеле како набљудувачки стражарски места, бидејќи од самиот град во котлината не можело да се види што се

случува во околината. Во тој период е лоцирана и изградбата на средновековните кули во Кочани кои имале станбено-одбранбена функција. Едната имала намена на саат-кула и звучно го означувала времето.

Констатирано е дека на локацијата на СРЦ Пониква **нема** културно-историски знаменитости.

Доколку при реализација на планот се појави археолошко наоѓалиште, треба да се постапи во согласност со одредбите од чл. 65 од Законот за заштита на културното наследство ("Сл.Весник на РМ", бр. 20/04 и 115/07).

5. ОПИС НА СЕГАШНАТА СОСТОЈБА СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ВО ПЛАНСКИОТ ОПФАТ

5.1 Квалитет на амбиентен воздух

Основна карактеристика на природниот воздух е да не содржи токсични материи и прашина кои се штетни за човекот. Загадување на урбаната средина произлегува од присуство на производни погони, со несовремени технолошки процеси кои значајно ја загадуваат животната средина, во однос на воздухот, почвата и водата.

Ваквиот воздух изобилува со штетни гасови, тврди и течни материи, односно разни видови јагленоводи, сулфурни соединенија, олово, саѓи, различни метали и аеросоли.

Предметната локација на планскиот опфат која се наоѓа на околу 20 km северозападно од населено место Кочани е далеку од урбана зона, каде нема индустриски објекти, на Осоговските планини на надморска височина од 1500 метри до 1570 метри каде што воздухот се карактеризира со особена чистота.

5.2 Водни ресурси

Природните и вештачките водотеци, делниците на водотеците, езерата, акумулациите и подземните води, чии води според намената и степенот на чистотата се распоредуваат во класи, согласно Уредбата за калсификација на водите Службен Весник на Република Македонија број 18/99, се делат на пет категории.

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

Во I категорија се распоредуваат водотеците чии води мораат да ги исполнуваат условите на I класа, во II категорија условите на II класа, во III категорија условите на III класа, во IV категорија условите на IV класа, а во V категорија се распоредуваат водотеците чии води мораат да ги исполнуваат условите на V класа.

Кочанската котлина слободно може да се смести во регион со релативно добар воден потенцијал. Кај с. Грдовци во месноста Градовски Орман се издупчени 18 бунари со вкупно штедрост од околу 300 l/s. Таа денеска е главното извориште за водоснабдување на Кочани и околните села. Бунарите се длабоки по 20 m и се со штедрост од 10-20 l/s.

Само бунарот Б-4 е длабок 50 метри и има штедрост од 57 l/s. Со вода се хранат главно од водите на реката Брегалница, а по хемискиот состав водата е хидрокарбонатно-сулфатно-калциско-магнезитска. Плитките водземни води имаат големо економско значење и тие треба плански да се експлоатираат, а посебно внимание да се посветува на нивната заштита.

За да се надминат проблемите со водоснадувањето се пристапува кон изградба на ситемот Оризарска река, за кој првата фаза: фабриката за вода со повратен цевковод за поврзување на селата и општината е при крај, така што останува да се доизгради втората фаза: зафат на Оризарска река со доведен цевковод до фабриката за вода и третата фаза: прелиминарните истражувања (геолошки, геомеханички и др.) за брана на Оризарска река. Комплетната изведба за реконструкција на пумпната станица Грдовски орман е при крај останува уште машински и електро дел, со ки ќе биде заокружен ситемот за водоснабдување.

За воснабдување на селата може да се каже дека не задоволува. Така на пример 10 села сеуште го немаат адекватно решено проблемот со водоснабдувањето. Нивното население сеуште со вода се снабдува од чешми или кладенци. Реонот што е опфатен со планскиот опфат е лоциран на терени сиромашни со вода и тоа на контактот помеѓу зоните на збиен и пукотински тип на издани. Издашноста се движи до 1 l/s.

5.3 Управување со отпад

Собирањето на комуналниот смет го врши КЈП “Водовод”-Кочани, додека селските населби не се опфатени со организирано собирање на комуналниот отпад. Во најголем дел од околината се создадени бројни т.н. **диви депонии**. Техногениот отпад се складира претежно околу изворите на неговото создавање исто така без претходна анализа на природните услови на теренот, односно можноста за депонирање на оваков вид на отпад.

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

Дел од индустрискиот отпад се селектира и реупотребува, додека поголем дел завршува на депониите во круговите на индустриските капацитети. Медицинскиот отпад за сега се третира како комунален и се диспонира на комуналната депонија. За градежен отпад се задолжени Правните субјекти и физичките лица кои го продуцираат овој вид на отпад сами да го отстрануваат, транспортираат и депонираат на простори определени за таа цел.

депонија	Волумен м ³	Површина м ²	жители	проценет ризик
Белски пат	300.000	50.000	23.582	Среден

Статистички во општина Кочани се генерира 9.523 тони отпад, но само 70% се собира и одложува на депонија од ЈКП (ЛЕАП, 2004). Северно од градот се наоѓаат две диви депони (слика).

5.4 Карактеристики на предел

Шумската вегетација во ова подрачје е претставена со делови на сочувани шуми во Осогово и на Плачковица но има и големи површини покриени со ниски шуми и грмушки. Сепак јасно се дифиренцирани височинските катови на дабовиот и буковиот појас.

Дабовиот појас ги зафаќа терените на ридско и пониско планинските простори на Плачковица и Осогово до 1400 метри. Главно го сочинува дабот горун. Тој е со слаб квалитет на дрвна маса и прилично изменет флористички состав со висок степен на деградираност. Над дабовиот се јавува појасот на буквите шуми. Започнуваат од 1400 m и се протегаат до 1.650 метри надморска височина. Се јавуваат како долен подгорски и горен горски буков појас. Овде рељефот е типично планински. Четинарите се јавуваат на мали површини. Тие се преставени со црн и бел бор, ела и смрека. Подигнати се по вештачки пат, а за Кочани особено значајни оние засадени во непосредната околина на градот, бидејќи влијаат на неговата локална клима.

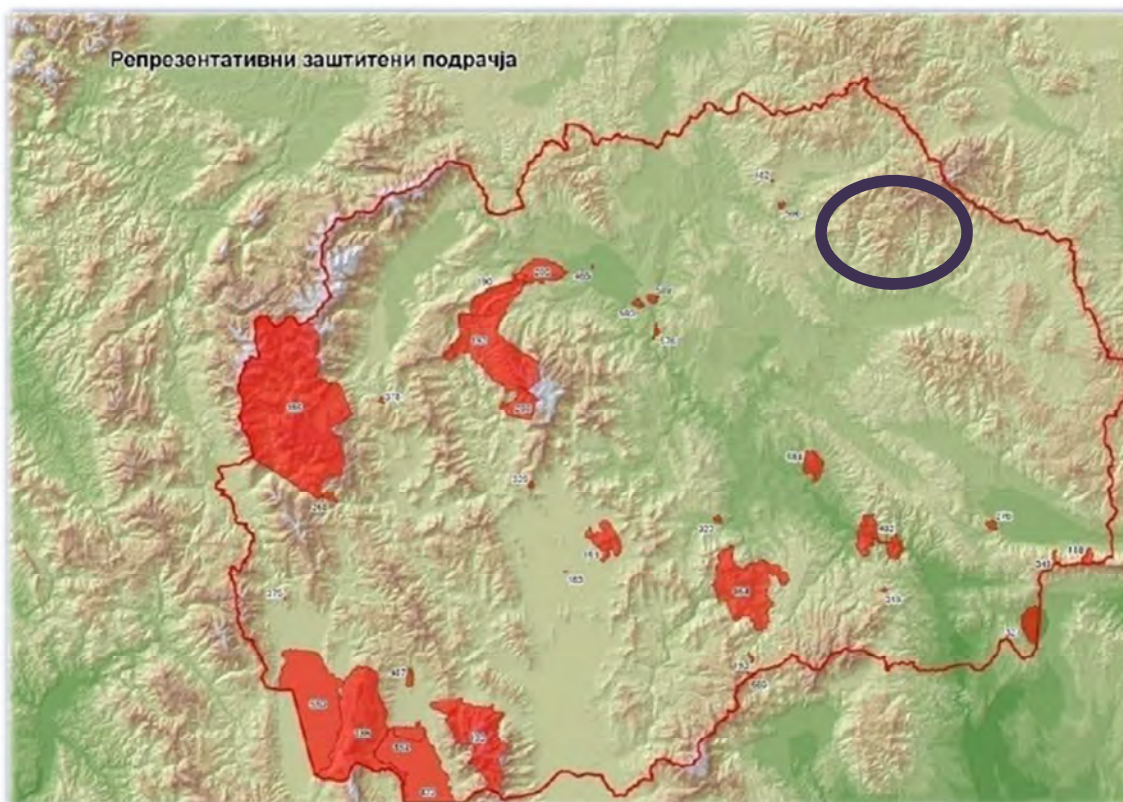

Слика 9 Национална еколошка мрежа² во Р. Македонија (МАК-НЕН) (Извор: МЕД)

Елементи на еколошката мрежа

Јадрово подрачје	Степско јадрово подрачје
Подрачје за ревитализација	Степско подрачје за ревитализација
Заштитен појас	Степски коридор
Линиски коридор	Потенцијално тесно грло
Пределски коридор	Рипариски коридор
Коридор со премини	Подрачје за ревитализација на рипарискиот коридор
Линиски степски коридор	

Слика 9. Национална еколошка мрежа МАК-НЕН (извор: МЕД 2011)

Слика 10. Заштитени подрачја во РМ (извор: МЖСПП)

5.5 Природни богатства и биодиверзитет

Најзастапени се дабовата и буковата шума.

Разновидните природни услови овозможиле Кочанскиот крај да е богат и со разновиден животински свет. Тој е составн од медитеранска и средноевропска фауна. Егејско-медитеранската фауна се јавува во полето и покрај реките, а средноевропската фауна во планинските делови. Меѓу најраширените животни се зајакот, лисицата, волкот, дивата свиња, срната, дивата коза, потоа еребицата, (полска и камењарка) и фазанскиот дивеч.

Во однос на просторната разместеност констатирана е најголема застапеност на фауната во низинскиот појас 132 фамилии на птици и 9 фамилии на цицачи. Потоа, во дабовиот појас се јавуваат 22 фамилии на птици и 11 фамилии на цицачи, бо буковиот појас 17 фамилии на птици и 10 фамилии на цицачи и во

високопланинските пасишта како најкарактеристични се утврдени 2 вида на цицачи и неколку вида на птици. Тоа укажува дека со одењето во висина застапеноста со видови се намалува. Поволните природни и еколошки услови за развој на ловното стопанство, овозможиле на Осогово да се формира посебно ловиште што е добра база за развој на ловниот туризам. За таа цел во иднина треба да се обрне поголемо внимание во зголемувањето на популацијата на сите видови ловен дивеч.

5.6 Бучава

Бучава во животната средина е бучава предизвикана од несакан или штетен надворешен звук создаден од човековите активности којшто е наметнат од блиската средина и предизвикува непријатност и вознемирување, вклучувајќи ја и бучавата емитувана од превозни средства, патен, железнички и воздушен сообраќај и од места на индустриска активност. Непријатноста од бучава значи вознемиреност предизвикана од емисија на звук кој е чест и/или долготраен, создаден во определно време и место, а кој ги попречува или влијае на вообичаената активност и работа, концентрација, одморот и спиење на луѓето³.

Како општи извори на бучава во животната средина се:

- Индустриска, стопанска, занаетчиска или друга производна постројка или инсталација како и друга опрема
- Градежни активности
- Главен пат – патна, прекуводна и железничка инфраструктура
- Аеродром или хелидром место за полетување и слетување
- Полигон за потребите на заштита и спасување
- Улична инфраструктура
- Затворен или отворен паркинг
- Градби за домување и престој на луѓе
- Градби за спортски или други јавни приредби
- Објект во кој се употребуваат звучни уреди
- Апарати за домаќинството
- Автодроми, забавни паркови, спортски стрелишта, крајбрежни рекреативни локации и слични постројки за забава
- Отворено или прекриено градилиште

³ Закон за заштита од бучава во животна средина (“Сл. Весник на РМ“ бр. 79/07)

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

- Како и други извори на бучава од кои се создава бучава поголема од пропишаната.

Граничните вредности за нивото на бучавата надвор од урбанизирани локации изнесуваат:

Табела 11 Граничните вредности за нивото на бучавата надвор од урбанизирани локации

Видови реони	Ниво на бучава изразено во dBA		
	Lд	Lв	Lн
Реони изложени на интензивен патен сообраќај	60	55	50
Реони изложени на интензивен железнички сообраќај	65	60	55
Реони изложени на авионски сообраќај	65	65	55
Реони со интензивна индустриска активност	70	70	70
Тивки реони надвор од агломерациите	40	35	35

Извор: Правилник за гранични вредности на нивото на бучава во животна средина (“Сл. Весник на РМ“ бр. 147/08)

6. ГЛАВНИ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ

Генералната цел на Урбанистичката планска документација е да обезбеди реално, економски издржано и еколошки квалитетно и решение согласно карактерот и намената на просторот, преку реализација на следните цели:

- рационално користење на земјиштето
- максимално вклопување на инфраструктурата и градбите во околината
- оформување препознатлива амбиентална целина

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

- почитување и заштита на правото на човекот на работа
- почитување и надградување на пејзажните вредности
- оформување културен пејзаж
- почитување и валоризација на културното и градителско наследство
- подигање на хуманоста на/во просторот и непречено движење на хендикепираните лица
- вградување мерки за заштита на животната средина и природното наследство
- вградување мерки за заштита и спасување
- почитување на законските прописи, стандарди и нормативи во планирањето

Има крајна цел да ги даде општите и посебните услови за градење и насоките за изработка на Архитектонско-Урбанистички проект за специфична наменска употреба на земјиштето за секоја градежна парцела и посебно да ги утврди параметрите за изработка на основните проекти за градбите и на инфраструктурата.

7. СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ

При реализација на Планскиот документ за **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** се разгледува и опцијата без да се спроведе (business as usual-BAU).

Во случај на неспроведување на Урбанистичкиот план се очекуваат следниве состојби:

- Подрачјето кое е во рамките на планскиот опфат и понатаму ќе претставува рурална средина со отсуство на долгорочен просторен и равномерен развој, во смисла на неискористување на можностите кои ги нуди оваа локација за спортско-рекреативни и туристички активности,
- Исто така, предностите кои ги нуди локалитетот за лесен и брз пристап до останатите делови од Општините и Републиката ќе останат неискористени за развој на нови капацитети со комерцијална и услужна дејност,

- Неизградбата на двете акумулации за вода ќе се оневозможи решавањето на проблемот со водоснабдување на населбите во околниот планински регион. Покрај тоа, ќе се оневозможи квалитетно снабдување со вода, особено во летниот период,
- Отсуство на финансиски вложувања што доведува до слаб социо-економски развој,
- Стагнација на трендот за зголемување на вработеноста.
- Стагнација на нивото на животен стандард на локалното население и жителите од Општините,
- Можност за појава на неконтролирана изградба на стопански објекти и со несоодветни дејности, што може да доведе до нарушување на квалитетот на медиумите на животната средина и загрозување на човековото здравје,
- Пределската и биолошката разновидност, која на самата локација се карактеризира со слаба изобилност (непосредното окружување претставува голини со каменести форми и ливадски површини со слаба застапеност на трева поради ситната каменеста структура на почвата), ќе останат непроменети.

8.1 Компатибилност на целите на планскиот документ

Планските решенија во **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**, се базираат на планските определби утврдени со Просторниот план на Република Македонија за развој на туризмот и угостителството со кои се предвидува активирање на нови подрачја со доминантни туристички вредности, со цел унапредување на локалната економија и динамизирање на вкупниот економски развој на Република Македонија применувајќи ги стандардите за одржливиот развој и заштита на животната средина.

Активирањето на овој простор ќе овозможи развој на повеќе дејности кои ќе продуцираат економски ефекти не само во областа на туризмот и угостителството, туку и во останатите дејности непосредно поврзани со изработката и ефектуирањето на урбанистички решенија и тоа: проектирањето, градежништвото, комуналните дејности, трговијата, сообраќајот, занаетчиството, јавните функции и др.

Непосредниот ефект кој ќе произлезе со реализацијата на предложената Урбанистичко планска документација ќе се рефлектира врз зголемено ангажирање на расположливата работна сила преку нови вработувања во дејностите предвидени со планските содржини, односно позитивен кумулативен ефект врз социо - економската компонента, и интегрирана заштита на животната средина, кој се одсликува преку:

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

- Социјална, економска и просторна кохезија помеѓу урбаните и руралните општини во рамки на регионот, со оптимално користење на неговите специфични особености;
- Реализација на целите за заштита на животна средина релевантни за планскиот документ, преку примена на мерките за избегнување, ублажување и/или компензација на потенцијалните влијанија предложени во овој извештај:
- Зачувување, заштита, обновување и унапредување на квалитетот на животната средина;
- Заштита на квалитетот на амбиентниот воздух, избегнување, спречување или намалување на штетни емисии во воздухот;
- Заштита, зачувување и постојано подобрување на расположливите водни ресурси, спречување или намалување на штетни испуштања, одведувањето и третман на комуналните отпадни води, третман на отпадни индустриски води од страна на самите субјекти;
- Избегнување и намалување на создадениот отпад, негово повторно искористување, одстранување на прифатлив начин;
- Рамномерен просторен развој, рационално уредување и користење на просторот;
- Рационално користење и заштита на земјоделското земјиште;
- Рационално и одржливо користење на природните ресурси;
- Користење на обновливи извори на енергија;
- Зачувување и заштита на компонентите на биолошката и пределската разновидност;
- Избегнување, спречување или намалување на бучавата.

Треба да се има во предвид дека целите на планскиот документ за економски развој, изградба на СРЦ со своите пропратни содржини и неопходната инфраструктура, во еден дел може да биде во конфликт со животната средина и тоа би било изразено преку краткорочни негативни влијанија во фазата на изградба (аерозагадување, бучава, создавање на отпад) и долгорочно трајна промена на дел од пределските карактеристики. Од друга страна во никој случај не смее да се игнорира фактот дека ќе се спречи бесправната градба на станбени објекти што е случај во непосредната околина на планскиот опфат на ДУПД, што директно ќе влијае врз подобрување на квалитетот на водата и намалување на количините на неправилно одложен отпад.

Поради ова во ДУПД се предложени мерки за заштита на медиумите од емисија на отпадни материји, од емисија на бучава, генерирање на отпад, различни непогоди и хаварији. Како составен дел на Извештајот за стратемиска оцена се презентирани дополнителни мерки за спречување, намалување или ублажување на негативните влијанија врз животната средина од реализацијата на целите на планскиот документ.

8.2 Поврзаност со други стратемски плански документи

Целите на политиката за заштита и унапредување на животната средина мора да се интегрираат во сите развојни, стратемски, плански и програмски документи кои ги донесуваат органите на државната власт и органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, за да се обезбеди висок степен на заштита на животната средина и на животот и здравјето на луѓето, земајќи ги во предвид Начелото на висок степен на заштита и на интегрираност⁴.

Стратемиска оцена на влијание врз животна средина се спроведува на планови, програми и плански документи а што би можеле да имаат влијание врз животната средина и врз здравјето на луѓето, а со цел да се обезбеди:

- последиците по животната средина да бидат предвидени пред усвојување на планските документи од страна на државните или органите на локалната самоуправа.
- јавноста да го даде своето мислење за планскиот документ и
- резултатите од консултациите и учеството на јавноста да се земат во предвид во постапката за усвојување на планскиот документ

Цел на Стратемиската оцена на влијание врз животна средина при просторното и урбанистичкото планирање е континуиран процес кој овозможува да се постигне висок стандард во однос на: површините, квалитетот на градби, употреба на најсовремени висококвалитетни природни и еколошки материјали, поголеми естетски вредности, соодветни инсталации, обезбедување на сите сообраќајни услови за проточност и безбедност на сообраќајот и комплексно решавање на сообраќајот во мирување, како и поврзување со инфраструктурните системи и можност за реализација на нови системи а во исто време да обезбеди заштита и унапредување на животната средина и природата.

⁴ Член 6, 7 – Закон за животна средина

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

Еден од најголемите предизвици на политиката на животната средина е остварувањето на оптимален баланс меѓу економската, социјалната и еколошката димензија на развојот, со што се обезбедува реално оправдан и одржлив развој.

Планскиот опфат досега не е урбанизиран и третиран со друга планска документација. Насоките за урбанизација на планот произлегуваат од Просторниот План на РМ чии насоки се земени во предвид при изработката на Условите за планирање за **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани.**

Имплементацијата на планската документација ќе биде во корелација со локалните, регионалните, националните и меѓународни документи со цел да бидат постигнати целите и нивните барања.

Извештајот е изработен согласно постојната законска регулатива во животната средина и природа во Република Македонија:

Стратегиска оцена на влијанието врз животната средина – подзаконски акти

- Уредба за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Службен весник на РМ“ бр.147/08 и бр.45/11),
- Уредба за стратегиите, плановите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето („Службен весник на РМ“ бр.153/07 и бр.45/11),
- Уредба за содржината на извештајот за стратегиската оцена на животната средина („Службен весник на РМ“ бр.153/07),
- Уредба за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето („Службен весник на РМ“ бр.144/07),
- Правилник за составот на комисијата и начинот на нејзината работа, програмата и начинот на полагање на стручниот испит, висината на надоместокот за полагање на стручниот испит и на надоместокот за воспоставување и одржување на листата на експерти за стратегиска оцена на животната средина и начинот на стекнување и губење на статусот на експерт за стратегиска оцена на животната средина, као и начинот и постапката за вклучување и исклучување од листата на експерти („Службен весник на РМ“ бр.129/07),
- Правилник за начинот на спроведување на прекугранични консултации („Службен весник на РМ“ бр.110/10),

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

- Правилник за формата, содржината и образецот на одлуката за спроведување односно неспроведување на стратегиска оцена и на формуларите за потребата од спроведување односно неспроведување на стратегиска оцена („Службен весник на РМ“ бр.122/11).

Закон за животната средина („Службен весник на РМ“ бр.53/05, бр.81/05, бр.24/07, бр.159/08, бр.83/09, бр.48/10, бр.124/10, бр.51/11, бр.123/12, бр.93/13 и 42/14)

Закон за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, бр. 14/06 бр.84/07, бр.35/10, бр.47/11, бр.148/11, бр.59/12, бр.13/13)

Закон за заштита од бучава во животната средина („Службен весник на РМ“ бр.79/07)

Закон за управување со отпад - пречистен текст („Службен весник на РМ“ бр.09/11 и бр.123/12)

Закон за квалитетот на амбиентниот воздух - пречистен текст („Службен весник на РМ“, бр.100/12)

Закон за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр.51/05),

Закон за водите („Службен весник на РМ“ бр.87/08, бр.06/09, бр.161/09, бр.83/10, бр.51/11, бр. 44/12 и бр. 23/13)

Закон за процена („Службен весник на РМ“ бр.51/05, бр.115/10, 158/11, бр.185/11 и бр.64/12),

Останата законска регулатива:

- Трет национален план за климатски промени (2013 година);
- Национална стратегија за механизмот за чист развој за првиот период на обврски според протоколот од Кјото (2008 – 2020 година);
- Комуникациска стратегија и акциски план за климатски промени (2013 година);
- Стратегија за развој на енергетиката во РМ за периодот 2008-2020 со визија до 2030 година;
- Национална стратегија за енергетска ефикасност во Република Македонија за периодот 2010 - 2020 година;
- Национална програма за енергетска ефикасност во јавните згради во Република Македонија, 2012-2018;

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

- Стратегија за обновливи извори на енергија во Македонија за периодот 2010 - 2020 година;
- Национална стратегија за земјоделство и рурален развој (2007-2013 година);
- Национална програма за земјоделство и рурален развој, (2013-2017 година);
- Национална стратегија за одржлив развој, (2009-2030 година);
- Национална стратегија за одржлив развој на шумарството во РМ, (2006 година);
- Национална стратегија за управување со отпад, (2008-2020 година);
- Национален План за управување со отпад, (2009-2015 година);
- Национална Стратегија за управување со води (2012-2042 година);
- Национална стратегија за биолошка разновидност, (2004-2008 година);
- Национална Стратегија за развој на туризмот, (2012-2018 година);
- Национална транспортна стратегија, (2007-2017 година);
- Втор Национален Еколошки Акционен План на РМ, (2005-2015 година);
- Стратегија за демографски развој на РМ, (2008-2015 година);
- Национална стратегија за апроксимација во животната средина (2008 година);
- Национален здравствено-еколошки акционен план (НЗЕАП), (1999 година);
- Национална стратегија за приспособување на здравствениот сектор кон климатските промени (NHSAS) (2011 - 2015 година);
- Национална Стратегија за инвестиции во животната средина (2009-2013 година);
- Национален план за заштита на амбиентниот воздух во Република Македонија (2013 – 2018 година);
- Стратегија за мониторинг на животната средина (2004 година);
- Стратегија за комуникација во животната средина (2003 година);
- Стратегија за подигање на јавната свест за животната средина (2003 година);
- Стратегија за управување со податоци за животната средина (2004 година);
- План за управување со отпад од електрична и електронска опрема во Република Македонија со физибилити студија за период (2013 – 2020 година);
- Национален Акционен план за ратификација и спроведување на Протоколот за тешки метали, Протоколот за POPs и Гетебуршкиот протокол кон Конвенција за далекусежно прекугранично загадување на воздухот (2010 година)

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

Реализацијата на просторното планирање и уредување на просторот ја наметнува потребата од интерактивно планирање, односно поврзување на различните области на живеење и делување на човекот и околината. Исто така целите на планските документи имаат директни или индиректни врски со други стратешки документи како на локално, така и на национално ниво.

Комплексноста на просторното планирање наметнува интеракција со различните сфери на живеење и делување на човекот и природата и се јавуваат директни и индиректни врски на планскиот документ со други стратешки документи. Идентификувани се релации на усогласеност на целите на документот со целите на релевантните плански документи прикажани на локално, национално и глобално ниво се исто така анализирани од страна на експертот и прегледот и главните заклучоци се дадени во Табелата подолу.

Табела 1. Компаративна матрица на целите меѓу планските документи

Плански документ	Цели на планскиот документ/цели на заштита на животната средина	Компатибилност
Локален Еколошки Акционен План Кичево 2004год.	При разгледување на состојбата со животната средина, овде е земен во предвид и урбаниот развој, односно конкретната цел - Подобрување на состојбата со планска документација и активноста, која се однесува на изработка на ДУП-ови	Директна врска на активноста со целите на планската програма на општината.
Трет национален извештај за климатски промени кон рамковната конвенција на ОН (2013)	Заштита на биодиверзитетот, културното наследство, земјоделството, туризмот , здравјето, водните ресурси, инвентаризација на емисии на стакленички гасови, проценка на ранливост, мерки за ублажување на емисиите на стакленички гасови, планови за адаптација кон климатските промени	Стратешкиот документ е во целост компатибилен со одредбите на Третиот национален извештај за климатски промени.
РЕГИОНАЛЕН ПЛАН ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД ЗА ИСТОЧНИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН	Да се елиминираат или да се ублажат влијанијата врз животната средина што се предизвикуваат од постојните несоодветни практики на управување со отпад и да се спроведе подготовката и реализацијата на интегриран и одржлив систем за управување со отпад и систем за поддршка на одвоено собирање, кој ќе биде ефективен во однос на трошоците, земајќи ги предвид клучните принципи на ЕУ за управување со отпад.	Стратешкиот документ е во целост компатибилен со целите на Регионалниот план за управување со отпад
ПРОГРАМА ЗА РАЗВОЈ НА	- Решевање на проблемот со одведувањето и	Стратешкиот документ е во целост

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

<p align="center">ИСТОЧНИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН (2009 – 2014)</p>	<p>третманот на отпадните води и обезбедување на техничка документација и студии за решавање на проблемот,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изградба на патишта и улици на територија на општината, - Изработка на планска документација со што ќе се подобри квалитетот на живеење во населените места, - Подобрување на условите во сточниот и зелениот пазар 	<p>компатибилен со целите</p>
<p>Студија за валоризација со предлог за формирање заштитено подрачје Осоговски Планини (МЕД, 2013)</p>	<p>Заштита и одржливо управување со Осоговските Планини како значајно подрачје полно со значајни видови флора и фауна (ендемита, автохтони, на црвена листа) и хабитати.</p> <p>Во заштитеното подрачје се дефинирани зони на строга заштита, одржливо управување</p>	<p>Стратешкиот документ е компатибилен, бидејќи трасата на патот постојано минува низ зоната на одржливо управување и далеку од значајните хабитати.</p>
<p>Стратегија и акционен план за заштита на биолошката разновидност на Република Македонија (2004 – 2014)</p>	<p>Стратегијата ги објаснува целите и задачите на заштитата на биолошката разновидност и го дефинира интегрираниот пристап во заштитата и одржливото користење на компонентите на биолошката разновидност.</p>	<p>Стратешкиот документ е во целост компатибилен со главните цели на оваа Стратегија, бидејќи се залага за заштита и унапредување на животната средина преку мерки за одржливо користење на природните расположливи ресурси.</p>

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

<p>Национална стратегија за одржлив развој (2009 – 2030)</p>	<p>Некои од целите на оваа Стратегијата се насочени кон:</p> <ul style="list-style-type: none">- поголема употреба на природен гас и обновливи енергетски извори.- промовирање на основни мерки за штедење на енергијата во домаќинствата и јавните објектите кои вклучуваат: подобрување на изолацијата (надворешните ѕидови, подови и покриви), енергетски ефикасно осветлување и др.-поинтензивна употреба на јавен транспорт со промоција на еколошки возен парк, подобрување на квалитетот на горивото и користење на биогориво (одржлив транспорт);-користење на биомаса-системи на согорување и горење на биомасата;-системи на комбинирано производство на енергија и топлина;-користење на животинското ѓубриво;-садење на житарици за енергетски цели;-користење на геотермална енергија за затоплување;-користење на потенцијалот на ветерот за производство на енергија.	<p>Целите се во директна врска со приоритетите на оваа стратегија (одржлив транспорт).</p>
---	--	--

9. ВЕРОЈАТНИ ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Анализа на можните и веројатни влијанија при имплементација на планскиот документ врз медиумите и областите на животната средина, а кои се карактеризираат како влијанија со позитивен ефект врз животната средина и влијанија кои предизвикуваат негативни ефекти врз нејзините медиуми и области се спроведува при изготвувањето на Извештајот за стратегиска оцена на животната средина.

Со имплементацијата на УПВНМ СРЦ Пониква и влијанието на користење на природните богатства и местоположбата се очекуваат позитивни влијанија врз социо-економскиот развој на општина Кочани и пошироко и тоа посебно во областа на развој и зголемување на туризмот.

Тоа дополнително ќе допринесе за подобрување на условите за развој на комерцијални, трговски и угостителски дејности, отворање на нови работни места, зајакнување на бизнис климата, зголемување на стапката на економски раст и зголемување на нивото на животен стандард.

Извештајот за стратегиска оцена на животната средина ги зема во предвид генералните влијанијата врз сите медиуми и области на животната средина, истовремено со влијанијата врз социо-економските параметри во Општината. Анализата подразбира разгледување на влијанијата на планскиот документ како целина и во поширок обем, од глобален, стратегиски аспект, без при тоа, да се разгледуваат поединечните проектни содржини опфатени со планот.

За поединечните проекти, во подоцнежната фаза на имплементација на урбанистичкиот план, за секој поодделно ќе се изработува оцена на нивното влијание врз животната средина и тоа за фаза на изградба, оперативна или фаза на експлоатација и постоперативна фаза, односно завршување на работниот век.

9.1 Влијание врз населението и здравјето на луѓето

Со имплементација на планскиот документ се очекуваат позитивни долгорочни влијанија врз демографскиот развој на населението од околината со намалување на миграцијата село-град и зголемување на животниот стандард на населението.

Во однос на влијанието врз човековото здравје не се очекуваат негативни влијанија имајќи ја во предвид предвидената класа на намена - времено сместување, мали комерцијални и деловни единици која не спаѓа во групата на значајни загадувачи на животната средина.

Исто така треба да се има во предвид дека во рамките на планскиот опфат и во непосредната околина нема населени места, а планираното заштитно зеленило во значителна мера ќе ги ублажи влијанијата предизвикани од работата на комерцијалните и деловни единици. Позитивно влијание врз населението и човековото здравје ќе има класата на намена – спорт и рекреација.

Во прилог на заштитата на животната средина и човековото здравје одат и предвидената класа на намена Д2 со плански решенија во смисла на: обезбедување на дрвореди и друго зеленило и богато хортикултурно уредување на комплексот и сообраќајниците. Исто така, со предвидените водни акумулации, посебни водоводни и канализациони мрежи и пречистителната станица за третман на отпадните води, како и организирано управување со отпадот, можноста за загадување на медиумите на животната средина (почва, површински и подземни води и воздух) ќе се сведе на минимум, а со самото тоа и можноста за загрозување на човековото здравје.

Во текот на изградбата на поединечните деловни и инфраструктурни објекти, предвидени со овој урбанистички план, се очекуваат времени и локални влијанија во смисла на директни афектирања врз човековото здравје, како резултат на појавата на бучава, вибрации, емисии во воздухот од возилата, прашина итн. Нивниот интензитет и обем детално ќе биде анализиран со изработка на соодветните студии за оцена на влијанието на проектите врз животната средина и елаборатите за заштита на животната средина.

9.2 Влијание врз квалитетот на воздухот

При имплементацијата на не се очекуваат значителни негативни влијанија врз квалитетот на воздухот заради видот, природата и соодветноста на планираните дејности. Овие дејности не се во групата на директни и големи загадувачи на животната средина и човековото здравје.

Поголемо влијание се очекува да се јави во вид на прашина и емисии од загадувачки материји во воздухот како резултат на градежни активности при изведбата на планирани содржини предвидени со овој план, како и при изведбата на планираните пристапни патишта.

Со изградба на предвидените содржини во СРЦ, во оперативната фаза се очекува да се зголеми бројот на посетители во летниот период, што ќе предизвика зголемено ниво на емисии на издувни гасови од мобилните извори во воздухот.

Мора да се нагласи дека во оваа фаза не можат да се утврдат детално влијанијата врз животната средина, туку тоа ќе се изврши со помош на студиите/елаборатите за влијанијата врз животната средина за секој објект поединечно.

9.3 Влијание врз климатските промени

При реализацијата на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** се очекува дека ќе има нарушување на квалитетот на климата или климатски промени во поширокиот регион. Дејноста не спаѓа во групата на големи и директни загадувачи на животната средина, а имајќи ја во предвид намената на класи за овој плански опфат не се очекуваат согорувачки процеси.

Важно е да се истакне двојната природа релацијата на туризмот и климатските промени, односно од влијанието на климатските промени врз туризмот а истовремено влијание на туризмот на климатски промени. Во Третиот Национален Извештај кон Рамковната Конвенција за климатски промени на ОН, односно Третиот Национален План за климатски промени (2013год.) беше направена анализа на ранливоста на **секторот туризам** кон климатските промени, врз основа на анализа (case study) на зимскиот туризам, Туристичкиот климатски индекс на Миезковски (1985) и преглед на регионалните документи. Во студијата се забележува дека засегнатите страни од секторот туризам не го земаат во предвид влијанието кое климатските промени може да го имаат врз нивните бизниси и поради тоа не преземаат никакви мерки за ублажување на последиците од климатските промени или адаптација.

Воедно, климатските промени не се земени во предвид во плановите на Владата за туризмот. На пример, туристичкиот сектор планира да инвестира во скијачки капацитети на ниска или средна надморска висина, а примерите од други делови на Европа укажуваат дека тука постои голем ризик од несигурност поради намалување на снежните врнежи (ИПЦЦ АР4).

Agrawala (2007) забележува дека 1°C зголемување во температурата на воздухот ќе направи снежната линија да се помести за 150 метри погоре. Во Табела подолу прикажан е климатскиот ризик/снежната безбедност за седум скијачки капацитети во Македонија меѓу кои се и најпопуларните. Традиционално, за вакви локации се сметаа сите локации повисоки од 1300 метри, сè додека не настанаа измени предизвикани од климатските промени, со цел да се исполнат критериумите за сигурни временски услови. Сепак, поголемиот број капацитети во државата се изложени на **среден до висок ризик**.

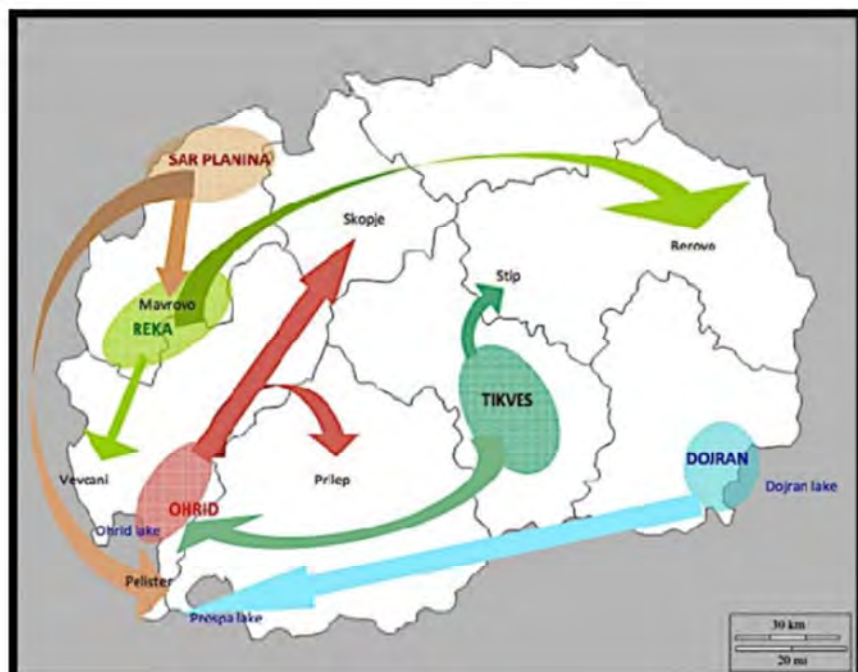
Скијачки капацитет	Надморска висина	Ризик од зголемување на средната температура за 2 °C
Крушево	1240–1400	Висок ризик
Маврово / Заре Лазаревски	1255–1860	Висок ризик
Планина Кожуф	1550–2200	Среден ризик
Отешево	1400–1600	Среден до висок ризик
Пелистер	1429–2601	Среден до висок ризик
Пониква	1560	Среден ризик
Попова Шапка	1708–2510	Низок до среден ризик

На едно ниво, ранливоста на туризмот во ранливите региони може да се намали со промена на производот од зимски туризам на летни активности на отворено, како што се пешачење, искачување, возење велосипед итн. Промените во забележливиот распоред на времето, односно пократката сезона која евентуално може да падне под границата од сто дена со снежна покривка, ќе предизвика страв и загриженост кај инвеститорите.

Во четири главни подрачја беа идентификувани политики и мерки за адаптација:

- 1) истражување (студии за конкретни локации, оценка на ранливоста и акциски планови);
- 2) промоција (информирање на главните засегнатите страни во индустријата и јавноста за ризиците врз рекреативните активности);
- 3) обука (менторство, подигање на свеста во секторот, обука за конкретните промени поврзани со климата); и
- 4) подготвеност за ризиците (планирање преку синџирите за снабдување и вредносниот синџир за туризмот, мониторинг и известување за промените на конкретните локации).

Влијанието во оперативна фаза врз климатски промени произлегува од процесите на загревање и климатизирање и одржување на капацитетите. Ефектот зависи и варира од големината на сместувачкиот капацитет. Транспортниот дел на туризмот има најголем удел во влијанието врз климатски промени односно глобално загревање со емисија на јаглеродни оксиди и суспендирана прашина (Трет национален план за климатски промени, 2013).

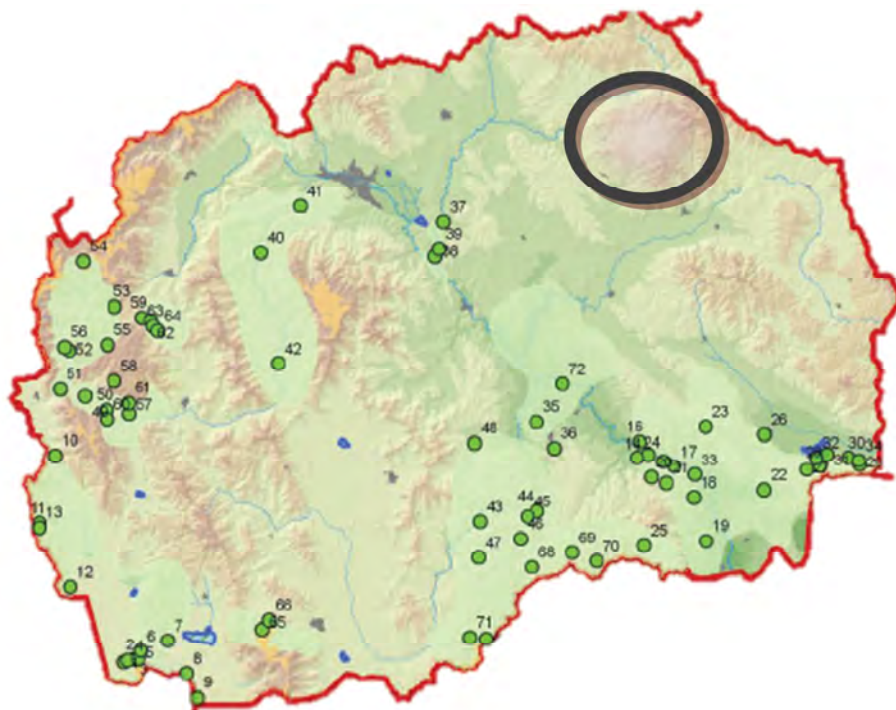
Слика 11. Дистрибуција на туристите во Р.Македонија (зелена боја-еко и авантуристички туризам)

Значителна закана за **биолошката разновидност** во земјата во однос на затоплувањето на климата и предвиденото намалување на врнежите е опасноста од тоа да исчезнат видови од рефугиумите и високопланинските појаси. Овие рефугиуми се многу важни за биолошката разновидност на Република Македонија, поради неверојатното богатство со видови, особено ендемични и реликтни видови, кои нашле засолниште како реакција на климатските промени во претходните епохи.

Оцената на биолошката разновидност главно се засноваше на моделирањето на живеалиштата и видовите, но како важен пристап беше користена експертската процена за да се надмине проблемот со недостиг на податоци и мониторинг на биолошката разновидност. Сите расположливи податоци за климатските параметри беа земени предвид при оцената. Malcolm et al. (1998) даваат сеопфатен прирачник за методите кои можат да се користат на различни еколошки нивоа за оцена на влијанијата врз биолошката разновидност. Овие насоки се следеа за структурирање на претставувањето на постоечките методи за видови, заедници, екосистеми, рефугиуми, биоми и предели.

Во Третиот Национален План за климатски промени (2013) се идентификувани вкупно 18 живеалишта кои можат да бидат засегнати од климатските промени, како и 58 ранливи растителни видови. Во студијата за секторот биолошката разновидност претставени се вкупно 224 ранливи животински видови.

И покрај погоре споменатото, на сликата се гледа дека на предметната локација нема подрачја (и екосистеми) кои ќе бидат загрозувани поради климатските промени.

Слика 12. Карта на подрачја во Р.Македонија кои се чувствителни на климатските промени (извор: Трет Национален План за климатски промени на РМ, 2013)

9.4 Влијание на бучавата

Интензитетот на бучавата со реализацијата на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** ќе биде зголемен во фазата на подготвителни и изведбени активности на содржини планирани и предвидени со овој план.

Во оперативната фаза не се очекува значително ниво на бучава, а таа ќе биде емитувана од зголемениот број на посетители и туристички групи и зголемена фреквенција на возила. Не се очекува некое поголемо ниво на бучава од поединечните објекти. Спортско рекреативниот центар е поставен на одредена оддалеченост од најблиските населени места, и не се очекува дека бучавата ќе биде значаен фактор во нарушувањето на квалитетот на животната средина на глобално ниво.

Нивото на бучава ќе се одреди при изградба на секој објект поединечно и ќе се презентира во студиите/елаборатите за оценка на влијанијата врз животната средина.

Според правилниците во законската регулатива односно Законот за заштита од бучава (“Службен весник на РМ“, бр.79/2007), Правилник за гранични вредности на нивото на бучава во животната средина (“Службен весник на РМ“, бр.147/2008) и Правилник за локациите на мерните станици и мерните места (“Сл.Весник“ на РМ, бр.120/2008) **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** е подрачје на тивок реон надвор од урбанизирана средина каде што предвидени дејности се -рекреација и одмор и дозволена гранична вредност на бучава преку ден е **40 dB**.

9.5 Влијание врз квалитет на води

Во границите на планскиот опфат се предвидува изградба на две водоснабдителни мрежи: за санитарна и за техничка вода како и изградба на сепарациска канализациска мрежа - фекална и атмосферска.

За заштита на просторот и квалитетот на водите во сливот донесена е "Одлука за определување на заштитни зони за заштита на водите на подрачјето на зафатите на Злетовска Река, река Кучешка и акумулацијата Кнежево" (Сл. весник на РМ бр.32 од 12.02.2014). Со оваа Одлука определени се три заштитни зони и мерките за одржување и подобрување на квалитетот на сировата вода од Злетовска Река.

Дел од планскиот опфат на спортско рекреативниот центар Пониква (од западна страна) навлсгува во III заштитна зона односно во зоната на хигиенско епидемиолошко следење каде што е дефиниран режим на заштита кој мора да се почитува во текот на изработката на урбанистичко планската документација и во текот на нејзината реализација.

9.6 Влијанија врз почви

Имплементацијата на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** може во значајна мерка да предизвика појава на негативни влијанија врз почвата, што особено може да дојде до израз при несоодветното управување со отпадните води и со генерираниот отпад. Во конструктивната фаза, со самите дејства за изградба на предвидениот СРЦ, голема е веројатноста од појава на влијанија врз подземните води, заради составот на почвата и заради близината, односно нивото на истите.

Во фазата на експлоатација не се очекуваат значителни негативни влијанија врз квалитетот на почвата, освен можеби од неправилното управување и одлагање на отпадот.

9.7 Влијанија врз пределот

Со реализација на предвидениот плански опфат со сигурност ќе дојде до нарушување на постојаните пределни карактеристики, односно ќе доде до комплетна замена на постојните пределски елементи со нови во кои ќе преовладуваат урбани пределски елементи, претставени со хотелски комплекси, паркинг простори, детски игралишта и слично.

9.8 Влијанија врз културно историско наследство

Културното наследство во регионот е симбиоза на непроценливи материјални и духовни вредности во една урбанистичко – архитектонска целина, сочинувајќи нераскинливо единство на традиционални и уметнички вредности. Сето ова условува во регионот да бидат лоцирани најзначајните институции од областа на културно наследство на Македонија.

По писменото обраќање, до Министерсво за култура - Управа за заштита на културното наследство е добиен одговор дека во границите на планскиот опфат **нема заштитени добра** и добра за кои основано се претпоставува дека претставуваат културно наследство.

Во непосредна близина на планскиот опфат постојат евидентирани археолошки локалитети, и затоа во текот на изведувањето на земјаните работи се очекува од Изведувачот да ги превземе сите мерки и препораки од надлежните институции за управување со културното наследство, се со цел да се спречи оштетувањето на археолошкото наследство.

9.9 Влијанија врз биодиверзитетот и природното наследство

Со реализацијата на предвидените активности во планската документација се очекуваат влијанија како во конструктивната така и во оперативната фаза.

Во конструктивната фаза, со изградбаните активности се очекуваат влијанија изразени преку целосно уништување на растителната заедница од бел габер и евла и на обработливото земјште, потоа се очекуваат влијанија изразени преку загадување на површинските и подземните води, кои индиректно може да влијаат негативно врз акватичната флора и фауна. Во текот на конструктивната фаза ќе дојде до појава на зголемено ниво на бучава што може да предизвика расселување на животинскиот свет и појава на зголемена емисија на фугитивна прашина која ќе има негативно влијание врз растителните видови, преку оневозможување и намалување на процесот на фотосинтеза.

Во оперативната фаза се очекуваат помали влијанија, кои би биле изразени преку зголемената фреквенција на луѓе и возила, што би делувало вознемирувачки врз животинските видови околу проектното подрачје.

Интензитетот на очекуваните влијанија и поконкретните ефекти ќе бидат подетално разработени во процесот на оцена на влијанијата врз животната средина од реализацијата на предвидените проектни активности.

9.10 Влијанија од управувањето со отпадот

Едно од најважните прашања кои се однесуваат на успешната заштита и унапредување на природното наследство е управувањето со отпад. Проблемот од аспект на заштитата е тоа што, доколку отпадот кој се создава не се управува соодветно, тој ја загадува и деградира областа на планскиот опфат и надвор од истиот.

Ова е резултат на нејасната одговорност за управување со отпад на локацијата (мора да се определат одговорни субјекти за управување со отпад во локациите). Тоа може да биде или субјектот кој што управува со локацијата на природното богатство или општината на чија територија се наоѓа локацијата со природно наследство).

При реализација на активностите за **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** се очекува да се генерира следниот отпад: земјан материјал (од земјаните ископи за објектите, инфраструктурата), биоразградлив отпад од расчистување на теренот, комунален отпад од ангажираните извршители и друг вид на отпад карактеристичен за ваков тип на активности. Поради обемните земјани работи во оваа фаза се очекува да се јави потреба од привремено одстранување/складирање на вишокот на земјан материјал на тнр. одлагалишта, кои што треба да бидат соодветно уредени за да се спречи пред се нарушувањето на пејзажното опкружување. Во оперативната фаза се очекува да се генерира следниот вид на отпад:

комунален отпад од посетителите, вегетативен отпад од одржување на зеленилото на локацијата, и друг вид на отпад.

Точните количини и видови на отпад кои што ќе се генерираат на локацијата каде што се предвидени проектните активности во оваа фаза не може да се одредат, и истите ќе бидат дефинирани во проектната документација за секој објект поодделно.

Несоодветното управување со отпадот во фазата на изградба на објектите може да предизвика негативно влијание по основните медиуми во животната средина: почва, вода, воздух и нарушување на пределската разновидност.

Со планската документација се предвидува селектирање на цврстиот отпад и разгледување на алтернативните можности за рециклирање на истиот и негова повеќекратна употреба за истата или друга намена. По соодветниот третман предвидено е отпадот да се одложи –според законски определен и контролиран систем за транспорт на постојна депонија, определена за одлагање на видови на отпад од страна на надлежните органи.

9.11 Влијанија од несреќи и хаварии

Генерално, ризикот од настанување на хаварии, несреќи кои што носат опасност, може да се дефинира преку обемот, големината на оштетувањето кое може да настане поради тоа случување, помножено со веројатноста од неговата појава.

При изведување на градежните активности во границите на планскиот опфат, можна е појава на:

- Ризик од експлозија;
- Ризик од пожар;
- Ризик од природни непогоди (земјотреси, поплави, лизгање на земјиште, наноси и сл.);
- Ризици од воени разурнувања;
- Други несреќи како резултат на одредени грешки при извршувањето на активностите (дефект на механизацијата, технолошки непогоди и сл.) поврзани со природата и организацијата на извршување на работните активности;
- Повреди при работа.

Обемот и интензитетот на влијанијата од несреќи и хаварии, како во фазата на изградба така и во оперативната фаза треба да бидат детално елаборирани во проектната документација на изведувачот на активностите, согласно активностите кои што ќе се изведуваат во рамките на планскиот опфат.

Хаварии и несреќи може да се јават и за време на работата на објектите во планскиот опфат. Поради тоа потребно е да се подготви План за управување со хаварии и несреќи, согласно одредбите од Законот за заштита и спасување (“Сл.Весник на РМ“ бр.36/04, 49/04,

86/08 и 124/10) и други подзаконски акти кои што ја регулираат оваа проблематика.

9.12 Прекугранични влијанија

Активностите во **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** нема да предизвикаат прекугранично влијание.

Табела 2. Идентификувани влијанија врз животната средина

Елемент на животната средина	Идентификуван проблем	Главен извор	Можни штетни влијанија			
			Човеково здравје	Животна средина	Квалитет на живот	Релевантни за плански опфат
Воздух	SO ₂ и NO _x	Затоплување на домовови Индустрија Сообраќај	Заболувања на дишните органи	Нема значајни последици	Нема значајно влијание	ДА
Вода	Квалитет на водата за пиење	Фекални отпадни води. Неадекватен материјал на цевките; Загуби од диви приклучоци	Појава на цревни и бубрежни заболувања	Загрозување на биолошкиот минимум на реките	Ризик од биолошка неисправна вода	ДА
Почва	Загадување од неправилна пестициди и ѓубрива Отпадоци од растително и сточарско производство	Земјоделски организации Сточарски и живинар. фарми	Труења со храна	Влијание врз биолошката разновидност Деграгација на површинскиот слој на почвата Намалување на квалитето на подземните води	Нарушување на здравјето на популацијата	НЕ

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

Шуми	Оштетување на шумите од природни непогоди и човечки фактор	Елементарни непогоди Човечки фактор Бесправна сеча	Нема влијание	Деградација на биодиверзитет Зголемена ерозија	Микроклиматски услови и намалени можности за рекреација	ДА
Природно наследство	Сушење на бел и црн бор	Бесправна штета и напад од штетници	Нема посебни влијанија	Губење на природните карактеристики	Нарушени естетски вредности	ДА
	Уништување на дивеч	Ловокрадство		Деградација на пределот Деградација на биодиверзитетот	Намалени можности за рекреација	
Урбан развој	Реализација на планска документација	Досега немаше воспоставен систем за следење на загадување	Аерозагадување, вознемиреност	Трајна пренамена на квалитетно земјоделско земјиште	Нарушени амбиентални вредности и пејзажи	НЕ
Отпад	Немање депонија по стандарди Диви депонии	Црвст комунален отпад Опасен отпад	Нема директно	Нарушување на естетски к-ки	Нарушување на естетски к-ки	ДА

10. МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА, НАМАЛУВАЊЕ И УБЛАЖУВАЊЕ НА НЕГАТИВНИ ВЛИЈАНИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Урбанистичката планска документација во насока на заштита на животната средина треба да биде усогласена со Просторниот план на Република Македонија кој е највисок, стратешки, долгорочен, интегрален и развоен документ, заради утврдување на рамномерен и одржлив просторен развој на државата, определување на намената, како и уредувањето и користењето на просторот.

Во урбанистичко планската документација и во условите за планирање на просторот за **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** се предложени мерки за заштита на животната средина, кои треба да се почитуваат и применат при реализација на урбанистичкиот план.

Исто така и експертскиот тим кој го изготвуваше овој извештај предлага генерални мерки за спречување, намалување и ублажување на негативните влијанија врз животната средина од реализацијата на планската документација.

Анализата на влијанијата врз животната средина, како превентива, има за цел да ги идентификува можните проблеми, да ги рационализира трошоците и да направи оптимален избор на мерките за заштита на животната средина и следните се предвидени во планската документација и условите за планирање на просторот:

- При користењето на шумите мора да се задоволат глобалните интереси и барања од страна на биолошки (природниот), економски и општествен аспект како и усогласување и прибавување на соодветна документација од надлежните органи на Република Македонија,
- Да се внимава да не дојде до искористување на земјиштето на начин и обем со кој би се загрозиле неговите природни вредности, квалитетот, количината и режимот на површинските и подземните води,
- При планирање да се почитува заштитна зона на патот, согласно Законот за јавни патишта,
- Запазување на пропишаните гранични вредности на нивоата на бучава согласно Законот за заштита од бучава во животната средина,
- Имплементација на уреди за редуција или целосна елиминација на емисиите во атмосферата, со цел да се зачува квалитетот на амбиентниот воздух,
- Отпадните материи кои ќе се создаваат на предметната локација да се одложат на постојната депонија се до изградба на предвидената регионална депонија. Создавачот и/или поседувачот на отпадни материи и емисии ги сноси

сите трошоци за санација на евентуално предизвиканите нарушувања во животната средина,

- При изработката на Урбанистичко планската документација да се имплементираат мерки за заштита на биодиверзитетот предложени од страна на реномирани експерти за биодиверзитет,
- Планирање на современа инфраструктура и воведување на еколошка ознака за новопредвидените објекти.

10.1 Мерки за заштита на населението

Реализацијата на предвидената содржина од планскиот опфат ќе има позитивно влијание, а посебно на руралните населби во непосредната околина и ќе претставува движечка сила за побрз и порамномерен развој на истите, ќе овозможи развој на локалната економија. Условите за планирање на просторот за изработка на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**, ќе имаат позитивен стимул и ефекти врз целото окружување од аспект на повисока организација, инфраструктурна опременост и уреденост на просторот и економски ефекти манифестирани преку отварање на нови работни места, едуцирање на нови квалитетни стручни кадри неопходни во процесот на создавање на нова работна сила и нејзино вклучување во економскиот и општествен живот како на локално така и на регионално и национално ниво.

Реализација на планската документација ќе влијае во насока на намалување на економската миграцијата на локалното население во странство и ќе претставува позитивен стимул за демографскиот развој како и зголемување на наталитетот на долгорочна основа. Инвестиционите вложувања за реализација на оваа планска содржина ќе значат зголемување на животниот стандард и квалитетот на живеењето, како и привлекување на нови инвестиции од страна на бизнис секторот.

Според тоа може да се каже дека имплементацијата **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** ќе има позитивни долгорочни влијанија врз развојот на демографските карактеристики на Општината.

10.2 Мерки за заштита на човечкото здравје

Заради намената на просторот и градбите во опфатот на предвидени во УПВНМ *не се очекуваат* негативни влијанија со реализација на планот врз човековото здравје.

Се препорачува да се изработи план на отпочнување и завршување на работите во рамки на работните дневни часови поради можноста за времени и локални влијанија врз посетителите во текот на изградбата на поединечни деловни и инфраструктурни објекти предвидени со овој урбанистички план.

Исто така е добро да се намали вознемиреност од бучава со примена на нова технологија и технички исправни машини. Во тек на земјените работи се предлага прскање на земјиштето/мобилното градилиштето со вода, за да се намали емисијата на суспендирани цврсти честички и негативното влијание врз квалитетот на воздухот.

Се предлага за цврстиот отпад и отпадот од градежните активности што би се јавил во рамките на планираниот опфат и е потенцијална опасност, организирано собирање, селекција, класификација и транспортирање до местото наменето за одлагање на отпад. По реализацијата на планот и ставање на објектите во функција не се очекува негативно влијание врз човековото здравје.

Интегралната реализација на предложените мерки е во насока на намалување на можните негативни влијанија врз животната средина кои може на директен или индиректен начин да се рефлектираат врз здравјето на луѓето. Доследно спроведување на планските решенија за сообраќајната, комуналната инфраструктура и останато ќе бидат доволна гаранција за директна заштита на човековото здравје. Имено, со овие решенија можноста за загадување на медиумите на животната средина (почва, површински и подземни води и воздух) ќе се сведе на минимум, а со самото тоа и можноста за загрозување на човековото здравје.

10.3 Мерки за заштита на квалитетот на воздухот

Нивоата на емисии во воздухот треба да бидат усогласени со Правилникот за гранични вредности за дозволени нивоа на емисии и видови на загадувачки супстанции во отпадните гасови и пареи кои ги емитираат стационарните извори во воздухот (“Сл.Весник на РМ бр.141/10) истовремено да се применуваат и одредбите на Законот за квалитет на амбиентниот воздух.

Воздухот е еден од основните елементи за чиста и здрава животна средина, неопходно е при проектирање и реализација на сите објекти да се применат современи технологии и најдобри достапни техники кои го заштитуваат воздухот од загадување.

Зависно од класата во која спаѓа објектот што го загадува воздухот потребно е да се утврди зона за санитарна заштита. Ширината на зоната за санитарна заштита се мери во права линија од изворот на загадувањето и зависи од ружата на ветрови, географско-климатските, топографските и метеоролошките услови на предметната локација.

За намалување на влијанијата врз квалитетот на амбиентниот воздух од

имплементацијата на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** се препорачува исто така користење на обновливи извори на енергија како енергетски ресурси и предвидување на зелени површини на соодветни слободни површини.

10.4 Мерки за заштита на климатските промени

При реализацијата на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** не се очекува дека ќе има нарушување на квалитетот на климата или климатски промени во поширокиот регион.

При реализација на предвидените активности на терен да се внимава да не дојде до искористување на земјиштето на начин и обем со кој би се загрозиле неговите природни вредности, квалитетот и количината и режимот на површинските и подземните води. Да се избегне губење, модификација и фрагментација на живеалиштата и прекумерно искористување на биолошките ресурси, со цел да се намалат или целосно елиминираат негативните последици врз стабилноста на екосистемите и деградација на биодиверзитетот.

Како можни мерки се промена на производот од зимски туризам на летни активности на отворено, како што се пешачење, искачување, возење велосипед итн. Промените во забележливиот распоред на времето, односно пократката сезона која евентуално може да падне под границата од сто дена со снежна покривка, ќе предизвика страв и загриженост кај инвеститорите.

Мерки исто така треба да се превземат во самите капацитети во рамките на **Спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**: промени во процесите на загревање и климатизирање и одржување во капацитетите. Во однос на транспортот, да се планираат однапред рутите и употреба на напредна опрема (т.е. гуми со низок отпор и ниско вискозни масла), којашто може значително да ја подобри исплатливоста на горивото (замена на 4 гуми, 4L масло ќе постигнат намалување од $0,05\text{tCO}_2$ / единица или за 1000 возила/ден 50 tCO_2), комбинирано со соодветно редовно одржување на возилата.

10.5 Мерки за заштита од бучава

Предметната локација се наоѓа во подрачје со прв степен на заштита од бучава. Според Правилникот за гранични вредности на бучава во одделни региони, утврдената вредност за просторни единици и тивки реони надвор од агломерациите дозволеното ниво на бучава во подрачјата од прв степен на заштита во текот на денот и вечерта изнесува 50 dB, а во текот на ноќта изнесува 40dB. Дозволеното ниво на бучава во станбените објекти и хотелските соби, заради заштита од несакани ефекти по здравјето на луѓето според

законските прописи **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** е подрачје на тивок реон надвор од урбанизирана средина каде се предвиден дејности за рекреација и одмор и дозволената гранична вредност на бучавата преку ден е 50dB.

Мерки кои се предвидуваат за спречување и намалување на бучавата се:

- Извршување на најголем дел градежните активности вон сезоната на размножување на птиците и изготовка и објавување на план на отпочнување и завршување на работите;

- Изведба на работите во тек на дневни часови и намалување на можноста за вознемиреност од бучава (од 07.00-17.00);

- Користење на нови машини и технички исправни кои предизикуваат помало ниво на бучава;

- Изградба на заштитни зелени појаси.

10.6 Мерки за заштита на квалитетот на водите

Секое дејствие или активност со коешто се загадуваат водите или се испуштаат отпадни води или непревземање на дејствие со коешто се овозможува загадување на водите или испуштање на отпадни води е забрането.

За обезбедување на потребни количини на вода за населението и за земјоделството во регионот на општините општините Кратово, Пробиштип, Штип, Св. Николе, Карбинци и Лозово и за енергетско искористување на водите во сливот на Злетовска Река во фаза на изградба е хидросистемот (ХС) Злетовица.

За заштита на просторот и квалитетот на водите во сливот донесена е "Одлука за определување на заштитни зони за заштита на водите на подрачјето на зафатите на Злетовска Река, река Кучешка и акумулацијата Кнежево" (Сл. весник на РМ бр.32 од 12.02.2014). Со оваа Одлука определени се три заштитни зони и мерките за одржување и подобрување на квалитетот на сировата вода од Злетовска Река.

Дел од планскиот опфат на спортско рекреативниот центар Пониква (од западна страна) навлсгува во III заштитна зона односно во зоната на хигиенско епидемиолошко следење каде што е дефиниран режим на заштита кој мора да се почитува во текот на изработката на урбанистичко планската документација и во текот на нејзината реализација.

За да се спречат негативните последици врз животната средина потребно е да се пропишаат соодветни мерки со кои би ги намалиле, ублажиле или отстраниле сите емисии на штетни материи во водите. Поради тоа потребно е:

- Доколку за водоснабдување се црпат подземните води, експлоатацијата да биде врз основа на извршени хидрогеолошки работи со кои ќе се утврди капацитетот, потеклото и режимот на подземните води;
- Создадените отпадни води треба да бидат приклучени на колектор. Доколку не постојат услови за приклучување на колекторскиот систем да се предвидат соодветни технички зафати за пречистување на отпадните води и имплементација на технологии кои ќе овозможат нивно повторно искористување за истата или друга намена. Испитување на пречистените отпадни води пред испуштање во најблискиот реципиент со цел да се усогласат вредностите на концентрацијата на материите присутни во пречистителната отпадна вода со граничните вредности на максимално дозволени концентрации на материите присутни во реципиентот, дадени во Уредбата за класификација на водите “Службен Весник на РМ“ бр.18/99).
- Правните и физичките лица, кои согласно прописите за заштита на природата надлежни за управување со заштитените подрачја, се должни да вршат мониторинг на водите во тие подрачја и да ги доставуваат резултатите до Министерството за животна средина и просторно планирање;

Целта на заштита на водата е зачувување на здравјето на луѓето и животната средина, што вклучува остварување и зачувување на добра состојба на водата, спречување на загадувањето на водата, спречување на хидроморфолошките промени и рехабилитација на статусот на водата каде што е нарушен. Согласно Стратегијата за води⁵, целите на заштита на водите во Република Македонија се состојат од:

- Заштита на површинските и подземните води како резерви на вода за пиење (постојните и планираните резерви);
- Заштита на заштитените и други области од значење, во врска со водните површини – области од посебна заштита на водите, области за зачувување на здравјето на чуѓето и на зачувување на вода и екосистемите зависни од вода и зачувување на билошка разновидност во рамките на интегрираното управување со водите;
- Подобрување на еколошките фуинцкии на водите каде што квалитетот на водата е влошен и таму каде што потребниот квалитет на водата не е постигнат, интегрирано управување со водите и постепенa имплементација на сеопфатни мерки за заштита и систематско следење на ефектите од спроведените мерки во речниот слив;
- Намалување на количеството на опасни супстанции на изворот на загадување со имплементација на мерките за заштита на водата;
- Придонес кон одржливо управување со водите со рационално и одржливо користење на водните ресурси.

⁵ Национална стратегија за води (2012 – 2042), „Службен весник на РМ“ бр. 122/12 од 01.1.2012 год.

Во согласност со ЕУ РДВ (2000/60/ЕС) е неопходно да се постигне целта на *добар статус* на површинските и подземните водни тела со дефинирање и спроведување на неопходни мерки во рамките на интегрираните програми на мерки, земјаќи ги предвид постојните барања на ЕУ. Таму каде што добар статус на водата веќе постои, тоа треба да се одржува. За подземните води, во прилог на барањата за добра состојба, потребно е да се идентификуваат сите значајни и одржливи нагорни трендови во концентрација на која било загадувачка материја и обратно.

Главните еколошки цели, кои треба да се спроведуваат во Република Македонија се должат на обврските на Рамковната директива за води (член 4) на ЕУ и кои исто така се регулирани преку Законот за водите (член 90) и (член 92) („Службен Весник на Р.Македонија“ бр.87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12 и 23/13:

- За површинските води потребно е:
 - Да ги спроведе потребните мерки за да се спречи влошување на статусот на сите тела на површинските води;
 - Да се заштитат, подобрат и да се обноват сите тела на површинските води со цел да се постигне добар статус на површинските води;
 - Да се заштити и да се зајакнат сите вештачки и силно изменети водни тела со цел да се постигне добар еколошки потенцијал и добар хемиски статус на површинските води;
 - Да се спроведат потребните мерки со цел за постепено намалување или исфрлање од употреба на емисиите, испуштањата и загубите на приоритетни опасни супстанции;
- За подземните води потребно е:
 - Да се спроведат потребните мерки за да се спречи или ограничи внесување на загадувачки материји во подземните води и да се спречи влошувањето на состојбата на сите тела на подземните води;
 - Да се заштитат, подобрат и да се вратат сите тела на подземните води, да се обезбеди рамнотежа меѓу апстракцијата и надополнувањето на подземните води, со цел да се постигне добар статус на подземните води;
 - Да се спроведат потребните мерки да се променат сите значајни и посотојани нагорни трендови во концентрацијата на која било загадувачка материја што произлегуваат од влијанието на човечките активности, со цел за постепено да се намали загадувањето на подземните води.
- За заштитените подрачја е потребно:

- Да се постигне согласност со сите стандарди и цели.

10.7 Мерки за заштита на почви

Квалитативните својства на почвата индиректно влијаат и на квалитетот на почвата и подземните води, затоа е потребно да се предвидат соодветни мерки за спречување и намалување на влијанијата врз почвата.

За оптимално искористување на еколошките и други услови, се предлага да се користи реонизацијата според која Република Македонија е поделена во 6 земјоделско-стопански реони и 54 микрореони. Дел од Предметната локација предвидена за изградба на спортско рекреативен центар се наоѓа на продуктивно земјиште (шуми и пасишта) и припаѓа на **Источниот реон, кој е поделен на 8 микрореони**.

Во време на градежните активности потребно е контролирано и внимателно отстранување на површинскиот слој од почвата, да не се вршат поголеми ископи од планираните, како и вишокот на земја да се искористи или да се врати и натапка. Градежниот шут треба да се одлага на привремени одлагалишта предвидени за таа намена кои после треба да серекултивираат.

Во оперативната фаза треба да се забрани фрлање и неконтролирано одлагање на отпад од страна на посетителите. Исто така во близина на акумулацијата треба да се забрани интензивно земјоделство и сточарство, поради зачувување на квалитетот на почвата и квалитетот на подземните води. Потребна е контролирана употреба на пестициди и други хемикалии.

Поединечните конкретни мерки за спречување и намалување на влијанијата ќе бидат дефинирани во елаборатот/студијата за оценка на влијанието врз животната средина за секој објект поединечно.

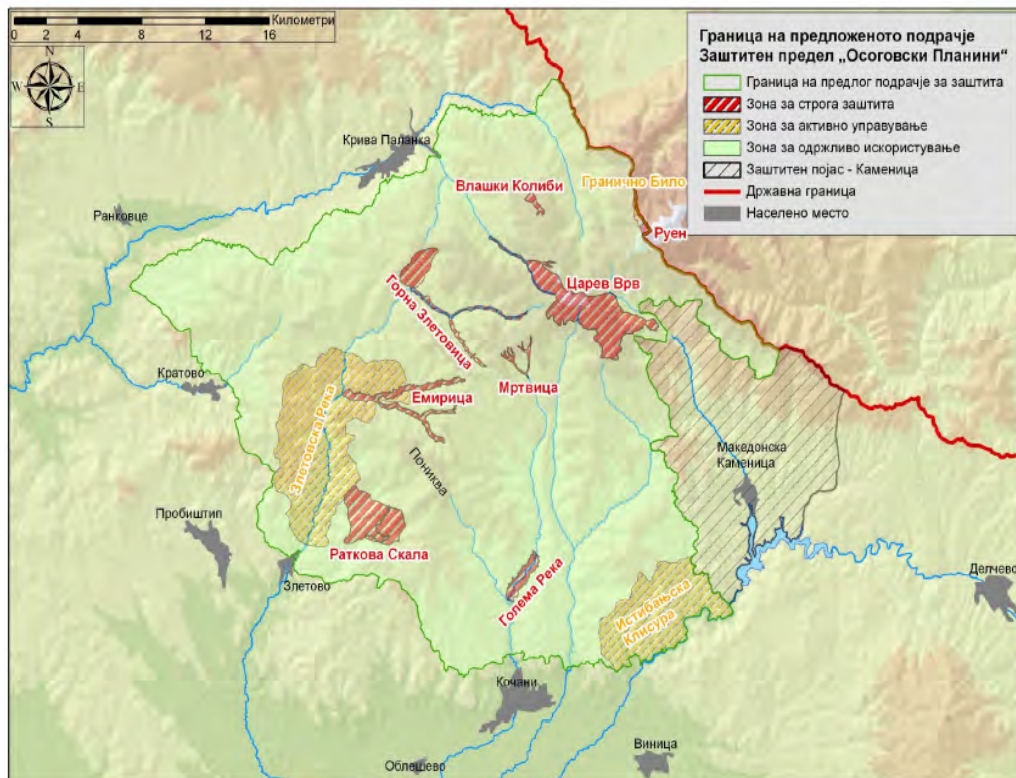
10.8 Мерки за заштита на пределот

Во претходното поглавје беше оценето дека се очекува влијание врз пределните карактеристики на локацијата на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**, односно целосна замена на постоните пределски елементи со нови урбани пределски елементи.

Според погоре кажаното, како најзначајна мерка за ублажување на можните влијанија се предлага предвидените градбени објекти да бидат вклопени во околниот предел, што со други зборови би значело дека истите треба да бидат проектирани не

премногу високо и габаритно. Исто така потребно е да се води сметка и за хортикултурното уредување на дворната површина.

Да се превземат соодветни мерки за заштита на предложеното подрачје Осоговски Планини, посебно во близина на *предложените зони за строга заштита*, а кои се околу локацијата на СРЦ Пониква-Емирица, Раткова Скала и Голема Река (слика подолу).

Слика 13. Зонирање во Предлог заштитено подрачје ОП

10.9 Мерки за заштита на културно-историското наследство

Согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање (“Сл. весник на РМ“ бр. 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12 и 55/13) во просторните и урбанистички планови, врз основа на документацијата за недвижното културно наследство,

задолжително се утврдуваат плански мерки за заштита на спомениците на културата, како и насоки за определување на режимот на нивната заштита.

Недвижното културно наследство е поделено на видови: споменици, споменични целини и културни предели.

По писменото обраќање, Министерсво за култура - Управа за заштита на културното наследство потврдува дека во рамките на планскиот опфат нема поединечно заштитени добра.

При изведба на земјени работи неопходно е присуство на стручно лице – археолог кое ќе го следи ископот и до колку се дојде до откривање на остатоци од постари градби во зависност од нивната вредност, истите ќе ги документира и ќе даде смерници за понатамошно постапување. При реализацијата на планот доколку се дојде до откривање на објекти, односно предмети (целосно зачувани фрагменти) од материјалната култура на Република Македонија, треба да се постапи во согласност со одредбите според **Член 65** од Законот за културно наследство (“Сл.весник на РМ“ бр. 20/04, 115/07, 18/11 и 148/11).

10.10 Мерки за заштита на биодиверзитетот

Работната група реализираше две теренски пороспекции во и околу анализираното проектно подрачје, но за жал не успеа да ја утврди попрецизно деталната состојба на терен. Неуспехот на теренските посети се објаснува со тоа што истите беа спроведени во месец ноември, односно во период од годината кога вегетацискиот период на растенијата е завршен.

Како резултат на погоре елаборираното се дојде до заклучок, дека најдобро решение е формирање на експертски тим, составен од реномирани и меѓународно признати експерти, чија задача ќе биде да ја утврдат детално состојбата со засегнатите значајни и ендемични растителни и животински видови, нивното распространување на предметната локација и предлагање на конкретни мерки поединечно за секој регистриран значаен или ендемичен вид и да достават извештај за исто. Овој извештај понатаму да биде составен дел од оперативниот план за реализација на предвидените активности од предметната планска документација.

Исто така во конструктивната фаза потребно е биде обезбедено присуство на експертски кадар, чија главна цел ќе биде надзор на спроведувањето на предвидените мерки од Извештајот на експертскиот тим.

10.11 Мерки за заштита од управувањето со отпад

Во периодот на градба на новите содржини ќе се отстрани поголема количина на почва. По завршувањето на градежните активности потребно е да се процени можноста за

повторно искористување на отстранетата почва од теренот, со цел да се избегнат дополнителните економски трошоци заради потребата од нејзина дислокација и/или привремено складирање и одстранување во привремени одлагалишта. По завршување на активностите на терен градежниот шут треба да биде уредно одложен на депонија за инертен отпад.

Согласно Законот за управување со отпад, создавачите на отпад се должни во најголема можна мера, да го избегнат создавањето на отпад и да ги намалат штетните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето. При управување со отпадот по претходно извршената селекција, отпадот треба да биде преработен по пат на рециклирање, повторно употребен во истиот или во друг процес за екстракција на секундарните сировини или пак да се искористи како извор на енергија. Мора да се поттикнуваат процесите на повторно искористување, рециклирање и на преработка на материјалните/енергетските фракции на отпадот, со цел да се подобри искористеноста на ресурсите, а на депониите да се одстрануваат само неупотребливите фракции.

Создавачот и/или поседувачот на отпадни материји и емисии ќе ги сноси сите трошоци за санација на евентуално предизвиканите нарушувања во животната средина.

По завршувањето на градежните активности потребно е да се обезбеди вегетациски покривач на почвата околу новоизградените содржини. Со плановите за хортикултура неопходно е да се утврдат исклучиво декоративни насади.

Ниското ниво на еколошка свест на гостите на локациите со природно наследство може да се зголеми со информативни летоци или брошури за постапување со отпад и со назначување патокази за локациите на кои што треба да се одстранува отпадот, и да се постават соодветни садови за селективно одстранување на различни фракции од комуналниот отпад (хартија, пластика и сл.).

За избегнување на негативните влијанија врз животната средина поради несоодветното управување со отпадот кој што ќе се создава на локацијата се препорачува реализација на законските обврски за управување со отпадот, почитувајќи ги пред се основните принципи за управување со отпадот (“одржлив развој“, “принципот на близина“, “хиерархија на отпадот“, “загадувачот плаќа“ и др.). При управувањето со отпадот да се земе во предвид *хиерархијата во управувањето со отпадот* и различни достапни технички опции за избегнување на отпадот, намалување на потенцијалот на опасност на отпадот и намалување на самите извори, искористување за материјали/енергија, како и намалување на остатоците за депонирање во согласност со оценката на “најдобра можна еколошка опција“ со цел да се применува еколошки безбедно финално депонирање, зачувување на необновливите природни ресурси и постигнување на минимални емисии од процесите на третман/депонирање на отпад во животната средина.⁶

⁶ Национален План за управување со отпад (2009 – 2015) на Република Македонија, стр. 41

Неопходно е да се воспостави ефективна организациска поставеност во сите фази на реализација на планскиот опфат од планирање до финално одстанување на генерираниот отпад на локацијата. Активностите на управување со отпад мора да ги спречуваат емисиите во животната средина, како и штетните и другите негативни ефекти врз здравјето и добро состојбата на населението, за животните и за вегетацијата и за живеалиштата и за природата, преку техничките мерки со посебна цел да се заштитат земјоделските површини и водните ресурси кои претставуваат добра од посебен национален интерес.⁷

10.12 Мерки за заштита од евентуални несреќи и хаварии

Мерки за заштита од урнатини

Заштитата од урнатини како превентивна мерка се утврдува во урбанистичките планови во текот на планирање на просторот.

Во Урбанистичката планска документација е утврден претпоставениот степен на урнатини, нивниот однос према слободните површини и степенот на проодност на сообраќајниците, врз основа на што е изработено планираното решение.

При планирањето да се води сметка да не се создаваат тесни грла на сообраќајниците, зони на тотални урнатини.

Според очекуваните сеизмички интензитети оваа локација се наоѓа во зона на потреси од 8⁰ по MCS скалата.

Се предвидува асеизмична градба, како можна превенција, со помала количина на градежен материјал и релативно помали тежини.

Во случај на можни разурнувања, планираните решенија на уличната мрежа обезбедуваат:

- брза и непречена евакуација на луѓето (нема тесни грла на сообраќајниците)
- брз пристап на екипите за спасување и нивните специјални возила
- непречена интервенција во кругот на катастрофата
- штетите да се сведат на минимум
- брза санација на последиците

За инфраструктурната мрежа не се предвидуваат посебни урбанистички мерки од природни катастрофи.

Другите елементи за заштита од земјотреси, како природна катастрофа, треба да се утврдат со посебниот елаборат за асеизмична градба во делот на статиката и динамичка анализа на градбите, како составен дел на проектната документација.

⁷ Национална стратегија за управување со отпад на Република Македонија (2008 – 2020 година), стр. 49

Мерки за заштита од поплави

Да се изработи Елаборат за геомеханички и хидролошки испитувања.

Мерки за заштита од свлекување на земјиштето

На просторот досега не се забележани свлекувања на земјиштето. Но сепак потребно е да се изготви елаборат за извршени геомеханички, геолошки и хидротехнички испитувања.

Мерки за заштита од атмосферски непогоди

Со цел за поефикасна заштита обавезно е предвидување на современа громобранска инсталација на сите поголеми градби и нејзино континуирано одржување.

Како посебна мерка за заштита од силните ветрови, покрај комуникациите, претставува изборот на вегетацијата.

Мерки за заштита од пожар, експлозии и опасни материји

При изработката на Урбанистичка планска документација се предвидени пропишани мерки за заштита од пожари, согласно Законот за заштита и спасување (“Сл.Весник на РМ“ бр.36/04, 49/04, 86/08, 124/10 и 18/11, пречистен текст 93/12) и Законот за пожарникарство (“Сл. Весник на РМ“ бр. 67/04, 81/07), како и Правилникот за суштинските барања за заштита од пожар на градежните објекти (“Сл.Весник на РМ“ бр. 94/09), Правилникот за техничките нотмативи за хидрантска мрежа за гасење на пожари (“Сл.Весник на РМ“ бр. 31/06), Правилник за суштинските барања за градежните објекти (“Сл.Весник на РМ“ бр. 74/06) и други позитивни прописи со кои е регулирана оваа проблематика.

Од урбанистички аспект противпожарната (ПП) заштита се предвидува од аспект на:

- брз и непречен пристап до градбите;
- градбите се предвидуваат од тврда градба, со примена на огноотпорни материјали,
- при изработка на АУП да се води сметка за обезбедување на доволни растојанија меѓу градбите
- со сообраќајното решение и начинот на кој се предвидува изградбата на градбите овозможен е пристап на противпожарно возило од повеќе страни
- во градот Кичево кој го опслужува овој плански опфат со ПП заштита, има противпожарна единица, која е опремена со противпожарни возила и со обучени лица за дејствување во случај на пожар, во склоп на севисните дејности.
- обезбедена е доволна количина на вода за гасење на пожар
- во просторот предмет на Урбанистичка планска документација да се испланираат со АУП надворешни пожарни хидранти за гасење на пожарот што би ги

зафатиле градбите

- во понатамошната разработка на планот, обврзно да се реши громобранска инсталација со цел да нема појава на зголемено пожарно оптоварување

Предвидената сообраќајна инфраструктура со соодветни квалитетни хоризонтални и вертикални елементи на коловозот овозможуваат непречена интервенција на противпожарните возила. Падот на улиците е со мали вредности и е погоден за одвивање сообраќај на тешки возила.

Другите елементи за противпожарна заштита ќе се утврдат со посебниот елаборат за противпожарна заштита како составен дел на Основниот проект за секоја поединечна градба.

Мерки за заштита од воени разурнувања

Просторот кој е предмет на анализа се наоѓа во зона со висок степен на загрозеност, односно простори кои во случај на војна би се нашле во зафатот на статегиските насоки на нападот на агресорот, што наметнува потреба од примена на соодветни мерки за заштита, односно задолжителна примена на нормативно-правна регулатива, со која се уредени постапките, условите и барањата за постигнување на технички конзистентен и економски одржлив степен на сеизмичка заштита, при изградбата на градбите.

Во случај на воени разурнувања планскиот концепт и предвидената улична мрежа со своите патни планирани елементи, нејзината поставка, наклоните и широчините на профилите, овозможуваат:

- брза и непречена евакуација на луѓето
- брз пристап на екипите за спасување и нивните специјални возила, непречена интервенција,
- штетите да се сведат на минимум,
- брза санација на последиците.

При изработка на Архитектонско-урбанистичкиот проект потребно е да се води сметка за меѓусебното растојание на градбите, согласно висините, да нема тесни грла на сообраќајниците и да нема зони на тотални урнатини.

Можни се директни воени воздушни удари на инфраструктурната мрежа и градбите и нивно оштетување.

Другите елементи за заштита од воени разурнувања, да се утврдат со основниот проект, посебно за секоја градба.

10.13 Мерки за заштита од прекугранични влијанија

Не се предвидени мерки, бидејќи нема да дојде до прекугранични влијанија од реализацијата на планскиот документ.

Следната Табела дава пресек на сите можни мерки за намалување (ублажување) на влијанијата врз животната средин од планскиот опфат.

Табела 3. Анализа на можни мерки за ублажување

Фактор	Директни влијанија	Инди­ректни влијанија	Кумулативни Влијанија	Ефект	Времетраење	Мерки за ублажување на влијанијата
НАСЕЛЕНИЕ	<p>Фаза на изградба</p> <p>Влијанија врз здравјето на посетителите:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зголемено ниво на бучава и вибрации, - загадување на воздухот од издувни гасови од транспортните средства и честички на прашина од градежните активности 	Нема	Изведба на поединечни проекти во планскиот опфат	Незначителни негативни влијанија	Краткорочни	<ul style="list-style-type: none"> - примена на мерките предвидени во планската документација - примена на мерките предложени од експертскиот тим - план за почеток и крај на работите - да не се гради за време на сезона - ограничување на работните дневни часови
	<p>Оперативна фаза</p> <ul style="list-style-type: none"> - креирање на нови работни места - подобрен животен стандард - подобрена со­цио-економска состојба - намалена миграција на населението 	Нема	Нема	Позитивни влијанија	Догорочни	<ul style="list-style-type: none"> - употреба на помалку бучна опрема - ограничување на брзината и фреквенцијата на транспортните возила - примена на мерките кои ќе бидат утврдени при изработка на елаборатот

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

БИОДИВЕРЗИТЕТ	<p>Фаза на изградба - нарушување и уништување на природните живеалишта на видовите на флора и фауна - вознемирување и раселување на одредени видовите на фауна (птици, и др)</p>	Нема	Можни се и различни се за секој поединечен проект	Незначителни негативни влијанија	Догорочни	<ul style="list-style-type: none"> - примена на мерките предвидени во планската документација - примена на мерките предложени од експертскиот тим - компензациски мерки - забрана на ловокрадство - контролирано собирање на лековити блики и други плодови
	<p>Оперативна фаза - вознемирување и раселување на видовите на фауна (птици, и др) - неконтролирано собирање на билки и плодови; - ловокрадство; - бесправна сеча на шумските појаси</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ерозија - удел во климатски промени 	Нема	Незначителни негативни влијанија	Догорочни	<ul style="list-style-type: none"> - избегнување на репродуктивните циклуси на животните - контрола над бесправната сеча - примена на мерките кои ќе бидат утврдени при изработка на елаборатот

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

ВОЗДУХ	<p align="center">Фаза на изградба</p> <ul style="list-style-type: none"> - нарушување на квалитетот на воздухот - издувни гасови од транспортните средства -честички од градежните активности 	Нема	Можни се и различни се за секој поединечен проект	Незначителни негативни влијанија	Краткорочни	<ul style="list-style-type: none"> - примена на мерките предвидени во планската документација - примена на мерките предложени од експертскиот тим - користење еколошки горива -да не се работи во сушни периоди или да се попрскува земјиштето со вода
	<p align="center">Оперативна фаза</p> <ul style="list-style-type: none"> - издувни гасови од транспортните средства - издувни гасови од производството 	Нема	Нема	Незначителни негативни влијанија	Долорочни	<ul style="list-style-type: none"> - примена на јавен транспорт за вработените - користење на еколошки горива - користење на природен гас - зелени заштитни појаси

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

ВОДА	<p align="center">Фаза на изградба</p> <p>- Неправилно одлагање на градежниот шут</p> <p>-Одронување на земјиште и слевање на шут при изградба на заштитен бетонски канал</p>	Нема	Можни се и различни се за секој поединечен проект	Незначителни негативни влијанија	Краткорочни	<p>- примена на мерките предвидени во планската документација</p> <p>- примена на мерките предложени од експертскиот тим</p> <p>- користење еколошки горива</p> <p>-да не се работи во сушни периоди или да се попрскува земјиштето со вода</p>
	<p align="center">Оперативна фаза</p> <p>- неправилно управување со отпадот</p>	Нема	Нема	Негативни влијанија	Краткорочни	<p>- колекторски систем и пречистителна станица во функција</p>
ПОЧВА	<p align="center">Фаза на изградба</p> <p>- нарушување на квалитетот на почвата при неправилно ракување и одлагање на цврст отпад (градежен шут)</p> <p>- нарушување на површинскиот слој и геолошките карактеристики на почвата</p>	Нема	Нема	Негативни влијанија	Долгорочни и	<p>- канализирана примена на мерките предвидени во планската документација</p> <p>- примена на мерките предложени од експертскиот тим</p>

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

	<p align="center">Оперативна фаза</p> <p>- нарушување на квалитетот на почвата при неправилно ракување и одлагање на цврст комунален отпад</p>	Нема	Нема	Незначителни негативни влијанија	Долгорочни и	- примена на мерките предвидени во планската документација
БУЧАВА	<p align="center">Фаза на изградба</p> <p>- зголемено ниво на бучава од изведба на градежни работи -транспортни средства</p>	Нема	Нема	Незначителни негативни влијанија	Краткорочни	<p>- примена на мерките предвидени во планската документација</p> <p>- примена на мерките предложени од експертскиот тим</p>
	<p align="center">Оперативна фаза</p> <p>- зголемено ниво на бучава од изведба на градежни работи -транспортни средства</p>	Нема	Нема	Незначителни негативни влијанија	Долгорочни	-заштитно зеленило

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

ОТПАД	<p align="center">Фаза на изградба</p> <p>- зголемено количество на цврст (инертен) отпад при изведба на градежните работи</p>	Нема	Можни се и различни се за секој поединечен проект	Незначителни негативни влијанија	Краткорочни	<p>- примена на мерките предвидени во планската документација</p> <p>- примена на мерките предложени од експертскиот тим</p> <p>- користење еколошки горива</p> <p>- да не се работи во сушни периоди или да се попрскува земјиштето со вода</p>
	<p align="center">Оперативна фаза</p> <p>- развиен систем за управување со отпад</p>	Нема	Нема	Нема	Нема	<p>- воспоставување на организирано собирање, селектирање и одлагање на отпад</p> <p>- поставување табли за забрана на фрлање</p>

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Поникеа

КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	Фаза на изградба - Не е евидентирано во близина на објектот и не се очекуваат влијанија	Нема	Можни се и различни се за секој поединечен проект	Незначителни негативни влијанија	Краткорочни	- примена на мерките предвидени во планската документација - примена на мерките предложени од експертскиот тим - користење еколошки
	Оперативна фаза - не се очекуваат влијанија	Нема	Нема	Не се очекуваат	Нема	- примена на мерките предвидени во планската документација - примена на мерките предложени од експертскиот тим

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

ПРЕДЕЛ	<p>Фаза на изградба</p> <p>- Нарушување на естетските вредности на подрачјето</p>	Нема	Можни се и различни се за секој поединечен проект	Незначителни негативни влијанија	Краткорочни	<p>- примена на мерките предвидени во планската документација</p> <p>- примена на мерките предложени од експертскиот тим и Студијата за валоризација и предлог за заштитено подрачје Осоговски Планини</p>
	<p>Оперативна фаза</p> <p>- не се очекуваат влијанија</p>	Нема	Нема	Не се очекуваат	Нема	<p>- примена на мерките предвидени во планската документација</p> <p>- примена на мерките предложени од експертскиот тим и Студијата за валоризација и предлог за заштитено подрачје Осоговски Планини</p>

11. АЛТЕРНАТИВИ

Во рамките на Стратегиската оцена на влијанието на планскиот документ врз животната средина потребно е да се разгледаат алтернативите во поглед на неколку карактеристики на планскиот документ, но во најрана можна фаза:

- а) при избор на најдобро решение за намена на земјиштето,
- б) заштитата на животната средина и одржливоста на планскиот документ.

Разгледувани се варијанти, алтернативи во однос на процентот на изграденост, како и застапеност на оптимална намена на користење на земјиштето кое најсоодветно ќе го одрази карактерот на овој комплекс.

Една алтернатива што се разгледува е состојба без имплементација (BAU) а другата е Идеалното сценарио-со имплементација на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани.**

Слика 13. Процес на избор на алтернативи во СОЖС

Од анализата на постојната состојба произлегуваат следниве заклучоци:

- Просторот има поволна географска положба и добри микроклиматски услови.
- Просторот на дел е градежно изграден, има постоечка функционална инфраструктура која треба да се надгради и усогласи со реалните потреби на општината, жителите и сопствениците.
- За просторот потребно е дооформување и дополна со осовременување на инфраструктурните системи со цел постигнување поголем стандард во однос на сообраќајната, електроенергетската и хидротехничката структура.
- Предмениот локалитет има потреба од дополнување на просторот согласно потребите на корисниците на просторот

Табела 4. Компарација помеѓу алтернативите и очекуваните ефекти врз животната средина

Еколошки ефект		Бизнис Како и Обично - BAU	Алтернатива – Идеално сценарио
Тематска област	Критериум		
Човеково здавје			
	Намалување на количините отпад	-1	+2
	Намалување на бучавата во околината	-1	+1
Природа и биодиверзитет			
	Заштита на живеалишта	-1	-1
	Намалување на оголувањето	-1	0
	Заштита на шускиот фонд	-1	+1
Квалитет на воздух			
	Намалување емисии на загадувачи	-1	0

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

	Намалување на емисии од стакленички гасови	0	-1
	Намалување на енергетска потрошувачка	0	-1
Води-квалитет и квантитет			
	Намалување концентрации од отпадна вода	-1	+1
	Намалување на пр. супстанции	-1	+1
	Квалитет на подземни води	0	0
Културно и историско наследство			
	Заштита на наследството	-1	0
Економија			
	Економски раст на регионот	-1	+1
	Заштита на материјалните добра	+1	+1
	Стапка на невработеност	-2	+1

Легенда

Многу позитивен ефект +2
Помал позитивен ефект +1
Незначителен ефект 0
Помал негативен ефект -1
Многу негативен ефект -2

12. ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ

Стратегиската оцена на животна средина вклучува план на мониторинг на сите значителни идентификувани позитивни и негативни ефекти. За изработка на ефективен план за управување, неопходно е најнапред да се спроведе континуирано следење на индикаторите на Стратегиската оцена на животната средина која дава можност за систематско набљудување, испитување и оценување на ефикасноста од воведените мерки за заштита. Во следниот чекор се определуваат цели и приоритети за управување. Дали превземените мерки и активности ги даваат посакуваните резултати се утврдува преку континуиран мониторинг. Податоците од мониторингот ќе бидат основа за изработка на план за управување. Според тоа, мониторингот е составен дел од кружниот процес на планирање на управување со основните медиуми и области на животната средина. Основни цели на мониторингот на ефектите врз животната средина се:

- Одобрувањето на УПВНМ е соодветно спроведен;
- Да се обезбедат поволни услови за понатамошно следење на состојбата на сите медиуми во животната средина;
- Потврда дека влијанијата врз медиумите на животната средина се во рамките на предвидените или дозволените гранични вредности;
- Управување со непредвидени влијанија и промени;
- Потврда дека со примена на мерките се врши заштита на животна средина, а со тоа намалување на негативните влијанија.

Со цел да се изврши мониторинг на ефективноста на Планот, потребно е да се земат во предвид податоците за тековната состојба на животната средина:

- Еколошкиот мониторинг се однесува на последователни мерења во екосистемите со главна цел определување на трендови во компонентите, процесите или функциите;
- На локациите на градба треба да се користи мерна опрема и да се извршат лабораториски анализи на квалитетот на амбиентниот воздух, согласно законската регулатива;
- На локациите на градба, во текот на градбата треба да се користи соодветна мерна опрема за бучавата и вибрациите, согласно законската регулатива.

Табела 5. Мониторинг план за СОЖС

Медиум/област	Применета метода	Фреквенција	Индикатори	Надлежност	Верификација
Население, здравје	<ul style="list-style-type: none"> - Следење на состојбата со медиумите и областите на ЖС; - Следење на состојбата на здравјето на населението; - Следење на стапката на вработеност на населението, животниот стандард, и сл; - Механизам на поплаки; 	Постојано за време на конструктивната фаза	<ul style="list-style-type: none"> - Измерени вредности за емисии во медиумите на ЖС; - Намалени заболувања на населението предизвикани од нарушен квалитет на ЖС; - Зголемена стапка на вработеност; - Намалена миграција 	- Локална самоуправа, МЖСПП, РЗЗЗ, овластени правни/физички лица за мерење на емисиите	<ul style="list-style-type: none"> - Извештаи од спроведен мониторинг од МЖСПП/акредитирана институција; - Извештаи од МЗ, РЗЗЗ; - Финансиски извештаи; - Државен завод за статистика; - Локална самоуправа
Воздух/ климатски промени	<ul style="list-style-type: none"> - Мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух; - Интерен мониторинг - стационарни извори на емисија; - Следење на климатските параметри 	Согласно законската регулатива	<ul style="list-style-type: none"> - Измерени вредности (концентрација на штетни полутанти во амбиентниот воздух); - Споредба на претходна состојба на квалитетот на амбиентниот воздух со реализираните мерења; - Климатски параметри (температура, релативна влажност, брзина на струење на воздухот и сл.) 	- МЖСПП, акредитирана институција, локална самоуправа, РЗЗЗ	<ul style="list-style-type: none"> - Извештаи од спроведен мониторинг од МЖСПП/акредитирана институција; - Катастар на загадувачи, Државна/Локална мрежа за мониторинг; - Извештаи од РЗЗЗ; - Извештаи од метеоролошка станица; - Државен завод за статистика;

Нацрт Извештај СОЖС за УПВНМ СРЦ Пониква

Површински/ подземни води	- Мониторинг на квалитетот на површински/подземни води, на водата за пиење, техничката вода од бунари, почва	Согласно законската регулатива, Издадени дозволи за користење и/или испуштање	- Измерени параметри за квалитет на вода (рН, БПК, ХПК и др.); - Измерени параметри за квалитет на почва; - Споредба на претходна состојба на квалитетот на површински/подземни води со реализираните мерења;	- МЖСПП, акредитирана институција, локална самоуправа, Р333, МЗ	- Катастар на загадувачи; - Државен завод за статистика; - Извештаи од Министерство за здравство
Бучава	- Мониторинг на емитираната бучава во ЖС	Согласно законската регулатива	- Измерено ниво на бучава	- МЖСПП акредитирана институција	- Извештаи од акредитирана институција/МЖСПП
Биодиверзитет	- Состојба со флора, фауна, фрагментација на живеалишта, популации на карактеристични видови	Согласно законската регулатива	- Процент на зачувани живеалишта/видови; - Споредба на податоци од спроведен мониторинг со податоци	- МЖСПП	- Извештаи од МЖСПП
Управување со отпад	- Одредување на видовите на отпад кои што ќе се генерираат на локацијата; - Квалитет на почва, површински подземни води; - Состојба на одлагалишта	Согласно законска регулатива	- Намален процент на генериран отпад; - Рекултивирани одлагалишта; - Применети мерки за интегрирано управување со отпадот	- МЖСПП; - Локална самоуправа - ЈКП	- Извештаи од МЖСПП, ЈКП, Локална самоуправа; - Катастар на создавачи на отпад при МЖСПП

13. НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ

Согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање (Сл. Весник на РМ бр. 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13, 163/13 и 42/14) и Правилникот за поблиската содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови (Сл. Весник на РМ бр. 78/06 И 37/14) и согласно Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (Сл. Весник на РМ бр. 63/12, 126/12, 19/13, 95/13, 167/13 и 37/14), потребно е на локацијата да се изработи плански опфат за **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани.**

Реализацијата на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** ќе придонесе за социјален, економски и инфраструктурен развој на општината, заштита на животната средина и зајакнување на локалната власт и довербата на населението, рамномерен економски регионален развој на Источниот плански регион и привлекување на можни инвестиции.

Главната цел на планскиот документ е да се обезбеди реално, економски издржано и еколошки квалитетно решение во областа на карактерот и намената на просторот, системот на градби, сообраќај и инфраструктура на планскиот опфат.

Поединечните цели на планскиот документ се:

Утврдување на границите на катастраските парцели согласно потебите на сопствениците на земјиштето, граѓаните и локалната самоуправа, како и јасно дефинирање на класите на намени;

Спречување на бесправната градба на индивидуални семејни објекти за домување;

Обезбедување услови за порационално искористување и уредување на просторот за градба на објекти од типот на викенд куќички, објекти за комерцијална намена, запазување на заштитното зеленило, како и регулирање на сообраќајната, комуналната, односно водоводната и енергетската инфраструктура;

Обезбедување поголема искористеност на земјиштето преку максимално користење на парцелите спрема важечките параметри;

Збогатување на просторот со нови содржини во функција на развој на еко-туризмот;

Во рамки на насоките за изработка на планови од пониско ниво, кои ги дава Просторниот План, за стопански комплекси од ваков тип треба да се почитува следното:

Избор и распоред на стопанските активности согласно со природните услови, расположивата работна сила и постојаните стопански капацитети;

Создавање можности за отварање на нови работни места со да се задржи постојаното население и да се намалат миграциите;

Обезбедување на спроведување на постојаните закони и прописи со кои се заштитува просторот, ресурсите и националното богатство и се организира и уредува просторот со цел за вкупен развој, а особено во однос на:

Бесправната градба;

Стопанисувањето со шумите, земјоделското земјиште, водите и друго;

Заштита на создаденото и природното богатство;

Насоките и критериумите за уредување на просторот надвор од градежните подрачја треба да се утврдат со помош на стручни основи и упатствата од ресорите на земјоделството, водостопанството, шумарството и заштита на животната средина.

Вкупна површина на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани**, изнесува 49,12 ха.

Врз основа на планската програма, планот предвидува наменски употреби на земјиштето односно, односно класи на намени – конкретни поединечни намени:

A4- времено сместување, B1- мали комерцијални и деловни намени, D1- парковско зеленило, D2- заштитно зеленило, D3- спорт и рекреација, D4- меморијални простори, E1-комунална инфраструктура, E2-комунална супраструктура и E3-некомпатибилна инфраструктура.

Посебните услови за изградба, развој и користење на градежното земјиште и градбите за секоја урбанистичка единица за планирање и градежна парцела содржат детални податоци за условите за градење и служат за спроведување на планот со непосредно изготвување на извод од планот и решение за локациски услови. Овие услови се сумирани и пресликани во Извештајот за стратегиска оцена.

Извештајот за стратегиска оцена ги разгледува основните податоци за животната средина во и околу предметното подрачје, а тие се однесуваат на:

Географската положба;

Релјефните услови, наклон и експозиција на терените;

Сеизмичките карактеристики, кои укажуваат на тоа дека територијата на општината, припаѓа на простор кој е подложен на чести земјотреси предизвикани од локални и поодалечени епицентрални жаришта, кои може да се манифестираат со епицентрален интензитет од VII според МКС скала;

Климатските услови на регионот со климатски елементи од умерено-континентална клима;

Квалитетот на воздухот како еден од главните медиуми и фактори за квалитетно живеење во животната средина;

Културното наследство не е евидентирано во близина на предметната локација;

Состојбата со биодиверзитетот (флора и фауна) на планскиот опфат;

Пределските карактеристики на предметното подрачје;

Демографските карактеристики во Општината од аспект на вкупното население, наталитетот и морталитетот, како и стапката на невработеност;

Воените разурнувања, природните и техничко-технолошките катастрофи се земени во предвид и анализирани во овој извештај;

Во изработката на овој извештај беше разгледан и стопанскиот развој кој според Просторниот План на Република Македонија се базира на дефинираните цели на економскиот развој во „Националната Стратегија за економскиот развој“, определбите за рационално користење на потенцијалите и погодностите на развојот и поставеноста на системот на населби, како и политиката за порамномерна и порационална просторна организација на стопанството.

Користењето на земјиштето се разгледува како една од основите цели на Просторниот План на Република Македонија и се однесува на рационално користење и заштита на природните ресурси, искористувањето на погодностите за производство и лоцирање на преработката на простори врзани со местото на одгледување или искористување. Меѓу приоритетните определби на Просторниот План е заштита на земјоделското земјиште, а особено ограничување на трансформацијата на земјиштето од I-IV бонитена класа за неземјоделско користење, како и зачувување на квалитетот и природната плодност на земјиштето.

Во извештајот за стратегиска оцена на животната средина разгледани се и релевантните аспекти на моменталната состојба на животната средина и што најверојатно би се случило доколку не дојде до имплементација на планскиот документ/најверојатната еволуција без имплементација на стратегијата, планот или програмата. Во анализираниот случај, состојбата без имплементација на планскиот документ е оценета како непогодно решение за одржливиот развој на Општината.

Посебно внимание во извештајот се посветува на описот на веројатните влијанија на планскиот документ врз медиумите и областите на животната средина и врз социо-економските и демографските карактеристики, а исто така се предвидени и мерки за спречување, ублажување или отстранување на негативните влијанија.

Извештајот за стратегиска оцена на влијанието на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** врз животната средина ги разгледува негативните влијанија врз специфичните медиуми и

области на животната средина и мерките за ублажување на негативните влијанија во поширок обем, додека пак изведбата на секој планиран објект (проект) е предмет на разгледување на постапката за оцена на влијанијата на проектите врз животната средина и кон неа ќе се пристапи дополнително.

Се обработуваат влијанијата на планскиот документ и мерките за ублажување на влијанијата врз:

- Демографските карактеристики и човековото здравје - реализацијата на Планот ќе има незначителни негативни и краткотрајни влијанија врз здравјето на луѓето при изградбата, и според тоа се предвидени соодветни мерки за намалување на влијанијата: контрола на интензитетот на бучавата и контрола на квалитетот на амбиентниот воздух;

- Социо-економската состојба - реализацијата на Планот ќе има позитивни долгорочни влијанија врз социо-економската состојба и поради тоа не се предвидуваат мерки за намалување на влијанијата;

- Квалитетот на амбиентниот воздух - реализацијата на Планот ќе има незначителни негативни влијанија врз здравјето на луѓето при изградбата и во оперативната фаза, и поради тоа се предвидени соодветни мерки за намалување на влијанијата: примена на јавен транспорт за вработените, користење на еколошки горива, контрола на испуштање на издувни гасови од технолошкиот процес, користење на природниот гас, зелени заштитни појаси;

- Бучава и вибрации - зголемен интензитет на бучава и вибрации ќе се појави во фазата на изградба, додека за време на оперативната фаза интензитетот на бучавата е намален, а појава на вибрации не се очекува. Предвидени се соодветни мерки за намалување на влијанијата од бучава: ограничување на дневните работни часови, поставување на заштитни зелени појаси, користење на технички исправна и помалку бучна опрема;

- Квалитет на површинските и подземните води, со оглед на тоа што овој медиум е најосетлив при реализацијата на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** за спречување на негативните влијанија предвидени се генерални мерки. Мерките за намалување на влијанијата врз водите во акумулацијата се дефинирани преку соодветни забранети дејствија и активности и истите се дел од Елаборатот за заштитни зони. Границите на заштитните зони и дозволените активности во нив треба најстрого да се почитуваат и применуваат како од страна на инвеститорот така и од изведувачот на работите. Мерките за намалување на влијанијата врз квалитетот на површинските води се однесуваат на забранети дејности во првата потесна заштитна зона.

- Почвата – доколку се применува системот на ефикасно управување со отпадот во цврста и течна состојба, не се очекуваат негативни влијанија врз водите со реализација на планскиот документ, а се предлага примена на мерки за намалување

на влијанијата кои ќе бидат утврдени при изработка на елаборатот за заштита на животната средина;

- Биодиверзитетот (флора и фауна) – реализацијата на планскиот документ нема да предизвика позначајни негативни влијанија во глобални рамки, бидејќи на предметното подрачје не се евидентирани ендемични видови, па според тоа се предлага примена на мерки за намалување на влијанијата кои ќе бидат утврдени при изработка на елаборатот за заштита на животната средина, односно студијата за влијание на проектот врз животната средина;

- Природното наследство – во околината има повеќе предлози за споменик на природата и природни резервати, па треба да се почитуваат препораките дадени од експертите.

- Пределските карактеристики – со реализацијата на планот ќе дојде до нарушување на пределските карактеристики, па според тоа предвидени се соодветни мерки за ублажување на влијанијата: заштитни појаси, адекватно уредување на просторот, унапредување на естетските вредности, зачувување на пределските карактеристики, рационално користење на природните ресурси;

Културното наследство – не е евидентирано културно наследство во непосредна близина на планскиот опфат, па според тоа не се предвидуваат посебни мерки во планската документација;

- Управувањето со отпадот – доколку се воспостави ефикасен систем за управување со цврстиот отпад и според тоа не се очекуваат негативни влијанија;

- Несреќи и хаварии - согласно Законот за одбрана, Законот за заштита и спасување и Законот за управување со кризи, задолжително треба да се применуваат мерките за заштита и спасување;

Како составен дел од извештајот е и **Планот за мониторинг**, со чија реализација ќе се обезбедат податоци за состојбата на одредени медиуми на животната средина (воздух, вода, почва), како и следење на примената на мерките за ублажување и ефектите од примената на истите.

Планот за мониторинг овозможува следење на состојбата на животната средина преку следните параметри, кои се прикажани табеларно во самиот Извештај:

- Здравје на луѓето;
- Квалитет на амбиентен воздух;
- Ниво на бучава;
- Ниво на вибрации;
- Квалитет на површински води;
- Квалитет на подземни води;

- Квалитет на почва;
- Отпадни води;
- Создавање и управување со отпад;
- Состојба на биодиверзитетот (флора и фауна);
- Хаварии и несреќи.

14. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

Заклучоци и препораки кои беа дефинирани при изработката на извештајот за стратегиска оцена на животната средина за реализација на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** се следните:

- Примена на насоките и елементите за изработка на просторни и урбанистички планови од аспект на заштита на животната средина и примена на мерките и активностите за рационално користење и заштита на просторот, дефинирани во предлог планската документација;
- Спроведување на Планот за мониторинг, со кој ќе се добијат податоци за состојбата на одредени медиуми на животната средина и следење на ефектите од примената на мерките за ублажување на негативните влијанија;
- Спроведување на мерките за заштита и спасување, дефинирани во планската документација и мерките предложени од страна на експертскиот тим;
- Да се земат в предвид влијанијата од климатските промени во блиска иднина и препораките за ублажување и адаптација кон истите.

Реализацијата на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** за изградба на содржини од спортско рекреативен карактер се очекува да предизвика позитивни импулси и ефекти врз целото непосредно окружување од аспект на повисока организација, инфраструктурна опременост и уреденост на просторот и се разбира економски ефекти манифестирани преку привлекување на нова работна сила и вработување, доколку е базирана врз принципите на одржлив развој и се одликува со максимално почитивање и вградување на нормативите и стандардите за заштита на животната средина.

Вградувањето на аспектите на животната средина при процесот на урбанистичкото планирање и партиципативната демократија која вклучува учество на јавноста при стратешко планирање и развој на општината се основни начела за изработка на урбанистичката планска документација.

Реализацијата на **Урбанистички план вон населено место за спортско рекреативен центар “Пониква”, Општина Кочани** ќе придонесе за социјален, економски и инфраструктурен развој на општината, заштита на животната средина и зајакнување на локалната власт и довербата на населението, рамномерен економски регионален развој на Источниот плански регион и привлекување на можни инвестиции.

15. ПРИЛОЗИ

Врз основа на член 65 став (6) од Законот за животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10 и 51/11), Градоначалникот на Општина Кочани, на ден 21.11.2014 година, донесе

Одлука за спроведување на стратегиска оцена

1. За планскиот документ Урбанистички план вон населено место за рекреативен центар Пониква Општина Кочани потребно е да се спроведе стратегиска оцена на влијанието врз животната средина согласно член 65 од Законот за животната средина.
2. Како органи засегнати од имплементација на планскиот документ Урбанистички план вон населено место за рекреативен центар Пониква, се определуваат следните: Општина Кочани, Министерство за животна средина и просторно планирање.
3. За планскиот документ Урбанистички план вон населено место за рекреативен центар Пониква, за чија изработка е одговорен Градоначалникот на Општина Кочани, а го донесува Советот на општината, донесувањето на планскиот документ Урбанистички план вон населено место за рекреативен центар Пониква, има влијание врз животната средина.
4. Обемот на извештајот за стратегиска оцена треба да ги опфати следните аспекти: влијание врз подземните и површинските води, влијание врз пределот, влијание врз биодиверзитетот, влијание врз почвата и влијание во однос на генерирање на отпадот.
5. Одлуката заедно со формуларите за определување на потребата од спроведување на стратегиска оцена се објавува на веб страната на Општина Кочани на следната веб адреса/и: www.kocani.gov.mk.
6. Против оваа одлука јавноста има право на жалба до Министерството за животна средина и просторно планирање во рок од 15 дена од денот на објавувањето на одлуката на веб страната.

Бр. 22-1104/22
21.11.2014 год.
Место: Кочани

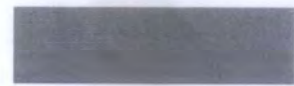
ОПШТИНА КОЧАНИ
По овластување на Градоначалникот
Бр.08.-2193/2 од 31.10.2014 год.
Раководител на сектор за урбанизам
и заштита на животна средина и
комунални работи
Зоран Манасиев, д-р

(Handwritten signature)

Република Македонија
Министерство за животна средина
и просторно планирање

Архивски бр. 15-11781/2

Дата: 01.12.2014

До: Општина Кочани
Ул. Раде Кратовче бр. 1
2300 Кочани
Република Македонија

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ОПШТИНА КОЧАНИ
КОЧАНИ (1)

ПРИМЕ	04.12.2014	
Орг. од.	Феј:	Прим:
22	1104/28	

Република Македонија
Министерство за
животна средина
и просторно планирање

Бул. Тоце Делчев* 66
1000 Скопје,
Република Македонија
Тел. (02) 3251 400
Факс. (02) 3220 165
Е-пошта: infoeko@moepp.gov.mk
Сајт: www.moepp.gov.mk

Предмет: Известување
Врска: Ваш бр. 22-1104/24 од 21.11.2014; наш бр. 15-11781/1 од 24.11.2014

Почитувани,

Во врска со Вашето барање бр. 22-1104/23 од 21.11.2014 година поврзано со постапка за носење на планска документација за УПВНМ за рекреативен центар Пониква - Општина Кочани, Ве известуваме дека согласно Законот за животната средина („Службен весник“ бр: 53/5, 81/5, 24/7, 159/8, 83/09, 48/10, 124/10 51/11, 123/12, и 93/13), Вашата Одлука за спроведување на Стратегиска оцена за влијание на животната средина и формуларот, Министерството за животна средина и просторно планирање ги прифаќа.

Одлуката заедно со формуларите задолжително се објавуваат на веб страната на органот кој го подготвува и носи планскиот документ.

Со почит,

Министер
Nurhan Izairi

Изготвил: Бајрам Цамик
Контролирал: Милева Тагасовска
Согласен: Сашо Апостолов

Одобрил: Неби Реџеџи

**ЗАПИСНИК
ОД ОДРЖАНА ЈАВНА РАСПРАВА**

**ОБЈАВА НА НАЦРТ ИЗВЕШТАЈОТ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА ВРЗ
ЖИВОТНАТА СРЕДИНА**

Соопштение за јавноста во дневен печат

**ИЗВЕШТАЈ
ОД КОНСУЛТАЦИИ СО ЈАВНОСТА**

МИСЛЕЊЕ

16. ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

Листа на национална законска регулатива

- Закон за животна средина (“Службен Весник на РМ“ бр 53/05, 81/05 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13);
- Уредба за определување на проектите и за критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина (“Службен Весник на РМ” бр. 74/05);
- Правилник за содржината на барањата што треба да ги исполнува студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина (“Службен Весник на РМ” бр. 33/06);
- Уредба за стратегиите, плановите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапката за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето (“Службен Весник на РМ” бр. 153/07);
- Уредба за содржината на извештајот за стратегиска оцена на животната средина (“Службен Весник на РМ” бр. 153/07);
- Уредба за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и врз здравјето на луѓето (“Службен Весник на РМ” бр. 144/07);
- Уредба за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина (“Службен Весник на РМ” бр. 147/08);
- Закон за градење (“Службен Весник на РМ“ бр. 130/09, 124/10, 59/11,13/12, 39/12, 144/12, 25/13);
- Закон за просторно и урбанистичко планирање (“Службен Весник на РМ“ бр. 51/05, 137/07, 24/08, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11, 60/11, 144/12, 55/13, 70/13);
- Закон за спроведување на просторен план на РМ (“Службен Весник на РМ“ бр. 39/04);
- Закон за градежно земјиште (“Службен Весник на РМ“ бр. 82/08 и бр. 143/08);
- Закон за земјоделско земјиште (“Службен Весник на РМ“ бр. 29/98, бр. 18/99, бр. 02/04 и бр. 135/07);
- Правилник за уредување на просторот (“Службен Весник на РМ“, бр. 2/02);
- Правилник за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (“Службен Весник на РМ“ бр. 78/06);
- Закон за туристички развојни зони (“Службен Весник на РМ“ бр.141/12);
- Закон за туристичка дејност (“Службен Весник на РМ“ бр.62/04, 89/08);

- Закон за води (“Службен Весник на РМ“ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13);
- Уредба за класификација на водите (“Службен Весник на РМ“ бр.18/99 од 31 септември 1999 година);
- Закон за управување со отпад (“Службен Весник на РМ“ бр.68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 134/08, 09/11, 47/11, 123/12);
- Листа на отпади (“Службен Весник на РМ“ бр. 100/05)
- Правилник за општите правила за постапување со комуналниот и со другите видови неопасен отпад (“Службен Весник на РМ “ бр. 147/07)
- Закон за квалитет на амбиентен воздух (“Службен Весник на РМ“ бр.67/04, 92/07, 35/10, 47/11; 59/12, 100/12);
- Правилник за максимално дозволени концентрации и количества на штетни материји кои можат да се испуштаат во воздухот од одредени извори на загадување (“Службен Весник на РМ бр.03/90);
- Емисии во амбиентен воздух (“Службен Весник на РМ“ бр. 79/11);
- Закон за заштита од бучава во животна средина (“Службен Весник на РМ“ бр.79/07, 124/10, 47/11);
- Правилник за граничните вредности на ниво на бучава во животната средина (“Службен Весник на РМ бр.147/08);
- Закон за заштита на културно наследство (“Службен Весник на РМ бр.20/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13);
- Закон за заштита и благосостојба на животните (“Службен Весник на РМ“ бр.113/07, 136/11);
- Закон за заштита на растенијата (“Службен Весник на РМ“ бр. 25/98, 6/00);
- Закон за заштита на природата (“Службен Весник на РМ“ бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 13/13);
- Законот за шуми (“Службен Весник на РМ“ бр. 64/09)
- Закон за заштита и спасување (“Службен Весник на РМ“ бр. 36/04 и бр. 79/07)
- Закон за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион (“Службен Весник на РМ“ бр. 75/10);
- SEA Directive 2001/42/EC;
- ЕУ Директиви за почва (COM (2006)232);
- Директива за Оценка на влијанието врз животната средина (85/337/EEC) дополнета со Директивите 97/11/EC и 2003/35/EC;

17. КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- Трет национален план за климатски промени, 2013;
- Влада на Република Македонија, април 2004, Просторен план за РМ 2002-2020;
- Влада на Република Македонија, септември 2012, Национална стратегија за води (2012 – 2042);
- Министерство за животна средина и просторно планирање, февруари 2009, Национална стратегија за одржлив развој во Р.Македонија;
- Министерство за економија, јуни 2009, Национална стратегија за развој на туризмот 2009-2013,
- Стратегиски план за биодиверзитет 2011 – 2020;
- Министерство за животна средина и просторно планирање, 2006, Втор национален еколошки акционен план;
- Студија за валоризација со предлог за формирање заштитен предел Осоговски Планини (МЕД, 2012);
- Влада на Република Македонија, март 2008, Стратегија за управување со отпад на Република Македонија;
- Министерство за животна средина и просторно планирање, октомври 2008, Национален план за управување со отпад на Република Македонија 2009-2015;
- Локален Еколошки Акционен План Кичево (2004год.)